

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederl.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoemde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Prijsvraag. — Indische Jaarboekjes. — Boekaankondiging. — Hollandsche Bloemen en Vruchten in Indische Maandjes. — Tomaten als Conserve. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Ingezonden Stukken. — Uit den Verre Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 6 tot 13 Sept. 1922.

PRIJSVRAAG.

Het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West“, stelt aan leden (en begunstigers) de gelegenheid open tot deelneming aan de volgende:

PRIJSVRAAG:

De beteekenis van de Vereeniging „Oost en West“ voor Nederland, Oost- en West-Indië.

Bijdragen van deelnemers worden ingewacht bij het Secretariaat van het Hoofdbestuur, Heulstraat 17, uiterlijk tot 1 Februari 1923; deze mogen niet grooter zijn dan vier kolommen van het „Kolon. Weekblad“, dus hoogstens 320 regels druk.

De bijdragen moeten zijn gesteld in de Nederlandsche taal en getypt en op de eerste bladzij voorzien van een kenspreuk.

Bij de toezending moet in een afzonderlijk covert gevoegd worden een kaart of briefje met den volledige naam en het adres van schrijver of schrijfster en voorzien van dezelfde kenspreuk als aan het hoofd der bijdrage.

De heerdeeling geschiedt door een door het Dagel. Bestuur uit het Hoofdbestuur te benoemen jury.

Aan de best geoordeelde bijdrage wordt door het Hoofdbestuur uitgekeerd: een hoofdprijs van f 100.— (honderd gulden) en aan de in de tweede plaats als het best en geschiktst geoordeelde een tweede prijs van f 60.— (zestig gulden).

Het Hoofdbestuur behoudt zich het recht voor om de bekroonde bijdragen in het Koloniaal Weekblad op te nemen.

De niet voor een prijs aangewezen bijdragen staan weder ter beschikking van de stellers.

Het Hoofdbestuur voornoemd:

Mr. W. SONNEVELD, Voorzitter.
F. H. A. VAN DER BRUGH, Secr.-Penningm.

Indische Jaarboekjes.

(Vervolg).

In den jaargang 1841 van *Lakshmi* komt het verhaal voor van een weinig bekend komplot te Batavia onder de regeering van den gouverneur-generaal Anthonie van Diemen (1636—1645), eene gebeurtenis ternauwernood door de kroniekschrijvers vermeld.

De anders zoo nauwkeurige Valentijn zwijgt er over; eene zooveel nieuwere bron, de *Encyclopaedie van N.-I.* evenzoo. Van Rhede v. d. Kloof stuip het even aan; in zijne landvoogden-biografie leest men onder het jaar 1644: „Mislukte aanslag op het leven van Van Diemen door Jan Cleyen alias Pekel.“ In een ander jaarboekje, n.l. in het eerste deel van *Bianglala*, erkent de vruchtbare Indische novellist W. L. Ritter, uit wiens pen dit verhaal voortkomt, dat hij daarvoor geen andere bron had dan het rechterlijk vonnis, in deze zaak gewezen, en dat hem ook geen andere gegevens daarover bekend waren. Anders had hij zich denkelijk daarvan wel bediend. Voor de romantische aan- of inkleeding bediende hij zich derhalve van eene bron, die hem altijd ten dienste stond, n.l. zijne verbeelding.

Daarmee schiep hij, naast den historischen samenweerder, een imaginair nichtje, waarop hij een eveneens imaginair officier verliefd liet worden en zette bij dit drietal nog eenige andere poppen zijner fantasie overeind, wier namen hij borgde bij

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

DEN LEDEN wordt beleid doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER te Solo (Java).

H.H. Leden van „Oost en West“ indien U een Auto nodig heeft, waar ook heen, bel op HAAG 1010 het AUTO-HUIS

luze wagens tegen voor U speciaal tarief

Aanbevelend, v.h. J. D. Jonkers Both, J. VOGELZANG, Directeur-Eigenaar, v.h. Directeur H.A.T.A.X.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
SERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Hilbrink
Dameskleermakerij
Gravenhage 29 Westende
Nieuwe Stoffen voor
Tailor-Made

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen
Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed- en Huishoudlinnens
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

den ouden kroniekschrijver (Valentijn). Zoo kwam hij er toe den inhoud van *Lakshmi* te verrijken met zijne novelle: „Jan Pekel, of de Melattie-krans. Een verhaal uit het leven van den Gouverneur-Generaal Antonie van Diemen.“ Maar daarom moest hij ook wel meesmuilen, toen een andere Indische schrijver, n.l. J. Hageman J.Czn., in zijne „Handleiding tot de kennis der geschiedenis, aardrijkskunde, fabelteer en tijdrekenkunde van Java“ dit grootendeels verdicht verhaal als authentieke daadzaak aannam. De fictie van den novellist werd door den geschiedschrijver als waarheid overgeboekt — „c'est ainsi qu'on écrit l'histoire!“

Ritter beleed in zijn naschrift, dat hij met zijn literarisch dwaallichtje den ander op een verkeerd spoor had gebracht — ja, maar hij was romanschrijver, Hageman geschiedschrijver. Althans, iemand, die 't wilde wezen, en niettemin uit verdachte bronnen putte. Eilieve, wanneer men zijne overige opgaven nu eens naar deze ging beoordeelen, dan moest zijne reputatie als betrouwbaar historicus immers op een „quade moer“ komen te liggen.

Wanneer in Ritter's tijd het *Dagh-register* van het Kasteel Batavia en de *Realia* reeds tot de openbaarheid waren gekomen, dan had hij hierin nog wel een paar aantekeningen over het bewuste komplot kunnen vinden. In eerstgenoemde kroniek vindt men van Jan Peeckel gewag gemaakt als een Javaanschen kapitein, die zich in den oorlog tegen de Portugeezen, zoo op Ceilon als op Malakka, van zijne militaire charge wel gekweten had. Sedert had hij het voornemen opgevat om te Batavia zijne demissie te nemen en dan als vrij burger terug te keeren naar het op de Portugeezen veroverde Malakka. De militaire kommandant van die plaats, de kapitein Lamot, had dit verzoek aan den gouverneur-generaal overgebracht, met zijn advies „dat niet ongeraaden soude weesen niet alleen den voorsz. Jan Peeckel, maer oock alle andere die 't souden moogen versoucken onder gelimiteerde conditiën sulcx toe te staen om hunnen handel te drijven; want soo men de voors. Plaetse soeckt te peupleeren ende van goede inhabitanten te voorsien, moeten middelen aangewesen werden waerbij deselve hun eerlyck mogen sustendeeren, gelyck wel de voornaemste syn den handel op de naebuyrige plaetsen, 't houden van winkels van cleeden (manufacturen) als andere coopmanschappen.“

Een latere jaargang van hetzelfde *Dagh-register* toont intusschen aan, dat Peeckel er niet toe kwam om zich als tokohouder op Malakka te vestigen, hetzij dat zijn verzoek geweigerd werd, hetzij dat er andere beletselen waren. Een paar jaren daarna was hij nog in dienst der Compagnie en trad op als tusschenpersoon bij de onderwerping van de volgelingen van zekeren Kiai Mas Goela, een geestdrijver, die in de Bataviasche Ommelanden „de pypen stelde“, zooals Valentijn zou zeggen. Ritter maakt echter van dezen Kiai, den medestander van Jan Peeckel en den tweeden persoon in de samenzwering tegen de Compagnie, geen melding. Zijn verhaal wordt ingeleid met eene ontmoeting tusschen luitenant Hendrik Man, op wacht aan de poort van 't Vierkant, en kapitein Vogel, die de militie in het Kasteel van Batavia kommandeert. De eerste heeft zooveen een alarmeerd briefje ontvangen van zijne beminde, Anna genaamd. Zij zou zijne verloofde kunnen wezen, wanneer haar oom, Jan Peeckel, wiens huishouden zij waarneemt, dat wilde toestaan. Maar juist daár zit het garen in de war.

„Hij is een looze vos“, zegt de kapitein tot zijn jongeren wapenbroeder, van wiens huwelijksplannen hij kennis draagt. „Gij schijnt hem gewis nog geen goede partij voor zijne nicht; maar wacht, vriendlief, nog één stap in bevordering, en de kapitein zal den oude welkom wezen. Geduld dan, Hendrik! — ofschoon ik niet begrijp waarom gij zulk een haast hebt om u die verduivelde last..... Doe als ik, à la manière du pays!“

Die manier, het concubinaat, behoorde gewis tot de vroegste trekken van de Indo-Europeesche samenleving. De Nederlanders behoefden die instel-

ling niet te leeren van hunne voorgangers, de Portugeezen; immers, *velle non discitur* (het wijlen wordt niet geleerd). Doch gelukkig voor de Anna's dier dagen zijn er ook nog wel brave Colijn's, die wars zijn van zoo'n huwelijk over den puthaak, en van de leer des ouden blijspeldichters:

„Trouwden in 't hoy is moy, maer in de kerck ist eeurwich werck.“

Uit den verderen loop der samenspraak tusschen kapitein en luitenant blijkt, dat Anna's briefje een vage aanduiding bevat van eene samenzwering om alle Europeanen te Batavia te vermoorden, met Zijn Edelheid van Diemen vooraan. Het rechte weet de luitenant er ook niet van, maar hij zal de zaak onderzoeken en redeneert. Ik heb den draad, en moef aan 't kluwen zien te raken. 't Schijnt wel, alsof die draad een aanvang neemt bij een naburig inlandsch hof, het sultanaat van Bantam. Daár schuilt de vijand, ofschoon verkapt. Aan dat streng-islamietische hof tracht men den westerschen kafir, dien men geen kans ziet uit zijn bolwerk in Jakatra olim te verdrijven, alvast zooveel mogelijk afbreuk te doen door gedurige strooptochten, die zich wel eens uitstrekken tot in den omtrek van Angkee, dicht genoeg bij de vooruitgeschoven forten om Batavia. De Compagnie heeft die invallen steeds met kracht van wapenen gekeerd; thans zoekt men in Bantam door list te bereiken, wat door geweld niet verkregen kon worden.

Sultan Agong, die in 1634 als zeventienjarig jongeling den troon van Bantam had beklommen, had te Batavia zijne werktuigen gevonden in Jan Peeckel en Kiai Mas Goela. De eerste (het bewuste rechterlijke vonnis schijnt den novellenschrijver hierover ingelicht te hebben) was een gekerstende inboorling van Ternate, in den dienst der Compagnie tot inlandsch kapitein opgeklimmen. Dat men hem ook wel Cleyen noemde, had hij vermoedelijk aan zijne korte lichaamsgestalte te danken. Inlanders determineeren gaarne volgens de „merkbare teekenen“ van het signalement; en uit den Ketjil der inboorlingen kon de Cleyen der Hollanders ontstaan zijn.

Van Kiai Mas Goela werd gezegd, dat hij een afstammeling was van den door Coen verdreven vorst van Jakatra, derhalve bij de Compagnie nog een ham in 't zout had. De rekening stond nog open, van den tijd af waarin de eerste Nederlandsche conquistadores zoowel het volk van Jakatra als van Bantam hadden doen afdeinzen. Daarna ook het zooveel talrijker volk van Mataram, welks aanval de Hollandsche bezetting van Maagdelijns-Sterkte volgens de overlevering weerstaan zou hebben met behulp van die onwelriekende projectielen, welke in hun uitwerking zelfs de chemisch bereide artillerie-stinkpotten overtroffen.

„Tjiès! — itoe andjing blanda bakelai dengan t.....!“

Behalve deze Kiai, die eene familie-traditie heeft te wreken, en Jan Peeckel, die zich door Bantam laat omkopen, zijn er meerdere inboorlingen in de samenzwering betrokken; doch deze twee zijn de hoofdpersonen. De schrijver in het Indische jaarboekje stelt het voor, alsof de inlandsche kapitein Peeckel zich, door zijne militaire verdiensten, tot *persona grata* bij de Indische regeering heeft weten te maken; op dezelfde wijze als dit in later tijd het geval was met een anderen conspirateur, den meer bekenden Ambonschen kapitein Jonker. En ook dat hij zich, ofschoon bij de Compagnie als christen te boek staande, heimelijk tot den Islam bekeerd heeft — of men zou hem in Bantam niet vertrouwd hebben. In een samenkomst aan het sultanshof wordt het plan beraamd, dat Peeckel en zijn medeplichtige, onder den dekmantel van een audiëntie bij v. Diemen, dezen en zijn gezin zullen vermoorden, en daarna met behulp van een duizend man uit Cheribon het Kasteel van Batavia zullen overrompelen. Eerst wanneer dit rawe werk gedaan zal zijn, zullen de Bantammers, die bij Tangerang reeds op de loer liggen, de wallen der stad bestormen en in eene algemeene amokpartij al wat Westerling is aan de kris rijgen. Ook den

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

139
HUTKOFFERS

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1036

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen J. KEMPS
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H.107

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH“

Boekaankondiging.

De Redactie ontving wederom van Elsevier's Algemeene Bibliotheek eenige nummers, 5 t/m. 8, van de gunstig bekende gele boekwerkjes. Het eerste, No. 5, van Jan Wils, is getiteld: „*Het Woonhuis. Zijn bouw.*” Het is moeilijk, anders dan in algemeene bewoordingen, een oordeel te geven over een technisch werkje als dit, zij het ook voor leeken geschreven. Ongetwijfeld zal het, onder practici, zijn lezers wel vinden. Het werkje laat zich aangenaam lezen en de stof is, naar het ons wil voorkomen, oordeelkundig verwerkt.

„*Het Socialisme in zijn nieuwste schakeeringen*”, No. 6, door Andr. Sternheim brengt ons in gansch andere sferen, wat trouwens de bedoeling is van Elsevier's uitgave. Van het Socialisme, tot op dezen dag toe, is een samenvattend overzicht gegeven, zoodanig, dat een ieder na kennismaking zijne culturele kennis verrijkt zal hebben.

No. 7 der toegezondene „geeltjes” is gewijd aan de belletrie; het is een roman van de goede soort en de lectuur van: „*De familie Poggenpuhl*”, door Th. Fontane, vertaling van Jo de Wit geeft een aangename verpoozing en zenuwstillende afleiding te midden van het geroesemoes van onzen drukken tijd.

Ten slotte No. 8 „*De Nederlandsche litteratuur na 1880*” door Herman Robbers. Deze aankondiging spreekt voor zich zelve, goede wijn behoeft geen krans, voor hen, die zich mogen verheugen in litteraire aanvoeling, zal het een waardevolle aanschaffing zijn.

Volstaan moge met de mededeeling, dat de „Inleiding” een „hors d'oeuvre” is, welke het daarna gebodene verraadt. Het is bestemd voor een zeer groot publiek; moge het die bestemming bereiken, omdat het nog altijd noodig blijft, dat wij ons meer begrip en inzicht bijbrengen van onze litteratuur. Dit boekje, juist met zijn subjectieven stempel, brengt ons op den goeden weg.

Hollandsche Bloemen en Vruchten in Indische Mandjes.

Hoe mooi Hollandsche bloemen tot haar recht komen in mandjes, door kunstvaardige Soendaneezen te Tasikmalaja in de Preanger-Regentschappen gevlochten, kan men dezer dagen zien, zoowel in het uitstalraam van Heulstraat 19, den Haag, als in de gezellige theesalon van „Boeatap”, de instelling, die zich beijvert het handwerk der inboorlingen van Oost- en West-Indië meer algemeen bekend en daardoor gewaardeerd te doen zijn. Daar prijken in groote verscheidenheid van kleur en vorm de door een der bestuursleden van „Boeatap” geteelde bloemen, voor het goede doel dagelijks versch afgestaan, in die mooie Indische mandjes van velerlei vorm: groot en klein, rond en ovaal, met of zonder hengsels en ooren, in verschillende fijne tinten van bruin en groen, een ware lust voor de oogen!

Wie zoo'n mandje koopt, krijgt — zoolang de voorraad strekt — de bloemen er gratis bij. Wat een keurige geschenken voor verjaars- en huwelijksfeesten!

Tomaten als Conserve.

(Uit een artikel in „*Floralia*” van 11 Aug. 1922, van een Hollander, die in Brazilië heeft gewoond).

In Brazilië eet men dagelijks tomaten. De Braziliaan conserveert de tomaat op de volgende wijze:

De vruchten die goed rijp zijn, worden gekookt, daarna zeft men de zaadjes en velletjes er uit en wordt de rest ingekookt en later in de zon gezet tot alle vochtdeelen er uit zijn en het een snijbare

Piano's

Orgels

G. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

**SPECIALAAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE**

V.S.

GERZON

BESCHIKBAAR.

Tandarts Dr. A. KERVEL

Frederik Hendriklaan 43

Spreekuur 9—3.

Bij contante betaling verlaagd tarief.

TELEF. SCHEV. 122

BESCHIKBAAR.

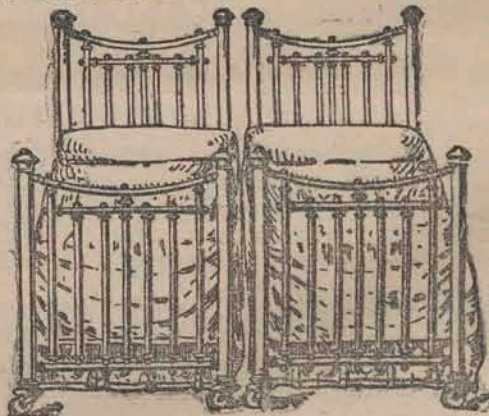
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½—12½ en van 2—6 uur.

rooden haan zal men laten kraaien. De stad met haar grondgebied zal dan aan Bantam worden overgegeven — eigenlijk teruggegeven, want heette niet de verjaagde pangéran van Jakatra een vasal van Bantam? — en Jan Peeckel zal daar des sultans wakil of stedehouder worden. Voorts zal hij de onderscheiding genieten dat zijn nicht, de schoone Anna (roman-nichten zijn altijd schoon) in den harem des sultans zal worden opgenomen. Immers, ofschoon hij de uniform der Compagnie aan 't lijf heeft, daaronder zitten zijne inlandsche begrippen, en deze doen 't hem als een eer beschouwen familie te hebben in het vorstelijk vrouwenzimmer. Daarvoor staat hij zijne nicht gaarne af, zoo goed als een Bantamsche rijks-groote zijne dochter.

Dat Zijn Edelheid van Diemen in dit komplot als het eerste offer werd aangewezen, had hij gewis alleen aan zijne hooge positie te wijten, niet aan zijne persoonlijke eigenschappen. De predikant Valentijn zegt veel goeds van een landvoogd, die zich zulk een ijverig vriend der kerk betoonde, die tijdens zijn negenjarig bestuur Batavia met twee bedehuizen verrijkte en bij zijn sterven nog 40.000 rijksd. naliet voor den bouw van een derde. Zijne kerkelijke rechtzinnigheid belette intusschen niet dat hij weinig deferentie voor een menschenleven koesterde, en inlanders zonder vorm van proces liet doodschieten, wanneer de omstandigheden hem daartoe het recht schenen te geven. Trouwens, hij was in dat opzicht kind van zijn tijd, en niet de enige, die een amokmaker beschouwde als een doffen hond. 't Geheerde dat in een treffen met het volk van Kiai Mas Goela een gevangene werd opgebracht, die tijdens het gevecht eene wonde had bekomen: waarover het *Dagh-register* mededeelt:

„7 Januari 1644. 's Morgens begint den gevangenen van het volk van Queey Mas opgebracht, schielijck soo als van den chirurgyn van syn quetsure verbonden wierd, amoc te spelen, halende een oud mes dat onder syn cleederen bedekt had voor den dagh, ende daarna den soldaet, tot syn oppas gecommandeert, syn degen onversiens ontweldigende; maer en beseerde niemant. Den Gouverneur-Generael daer voorby comende ende hem vragende wat daarmede voor had, gaf tot antwoord dat niet langer wilde leven, connende niet lyden van syn vrouw, die hier mede gevangen was, afgesloten te wesen, en het voorschrevene by der hant genomen had om by dat middel aen syn eynde te comen. Hetvele syn Ed. verstaende, hem geboot neder te sitten, soude hem laten dootschieten, gelyck op slaende voel geschiede beneden aen de trap van de punt *Saphier* door een der oppassers met een vierroer, om voor te comen niemant van hem een ongeluck mochte becomen, nadien een desperaet mensch niet wel te bewaren sy.”

Men had dezen gevangene, die alleen de hand aan zichzelf trachtte te slaan, ook in preventieve hechtenis kunnen stellen; v. Diemen gaf er de voorkeur aan hem preventief te laten fusileeren. Valentijn schijnt van dit incident niet geweten te hebben; althans, in zijne levensbeschrijving der landvoogden rept hij er niet van. En al had hij 't geweten, hij zou het hem niet zwaar aangerekend hebben; zijn eigen medegevoel, waar 't inlanders betref, stond op 't vriespunt. Wellicht achtte hij de zaak ook van te weinig beteekenis om ze te vermelden. 't Meest achtte hij in dezen landvoogd den kerkbouwer, den stichter van de Kasteelkerk en de Kruiskerk; welke laatste van witten koraalsteen was opgetrokken en met een torentje versierd. De reiziger Joan Nieuhof vermeldt dat dit torentje „zeer aerdigh met hoogstylen en yzerwerk, onder den weerhaen, verheven en overtoegen was. In diezelfde Kruiskerk zou v. Diemen begraven worden, doch eerst ruim een jaar nadat Jan Peeckel hem een gewelddadigen dood had willen bereiden. De steen keerde terug op dengene, die hem gewenteld had; niet de landvoogd, die als het eerste offer was uitgekozen, maar de handlanger van den sultan van Bantam zou voor zijn tijd sterven.

(Wordt vervolgd.)

HESSELS & MAK'S

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel

1ste rang voor Luxe-

en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medtel hier te lande

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

BESCHIKBAAR.

Motorhandel „MERCURIUS” KUYPER & Co.

FREDERIK HENDRIKLAAN 273, DEN HAAG

Telefoon Schev. 129.

INDIAN, ACE en O. K. Motorrijwielen.

ANFA Zijspanwagens.

LUXE VERHUURINRICHTING.

van Slingelandtstraat 16. Tel. Sch. 1193.

STALLING EN REPARATIE-INRICHTING.

Adverteeren doet verkoopen.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

massa geworden is; dan wordt ze in alle mogelijke blikjes en lage kistjes geborgen, ten minste voor eigen gebruik. Deze massa blijft lang goed en heeft *dit* boven het geconserveerde *sap* voor, dat ze *niet achter elkaar opgebruikt* behoeft te worden, en daar de massa zeer geconcentreerd is, heeft men er minder van noodig; al dat vocht is toch maar water en moet *mee* duur betaald worden.

Mijns inziens moet dit ook in Indië wel gaan; daar is toch ook volop zon en zullen de tomaten ook op de koelere plaatsen even goed groeien als in Zuid-Amerika.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De duurtetoeslag.

De duurtetoeslag — is er één onderwerp bij de begrotingsvoorstellen in den Volksraad geweest, dat meer aller belangstelling heeft getrokken, meer besproken en bestreden is, dan het voorstel der Regeering om te gaan bezuinigen op de ambtenaren-salarissen? Zoodat de beraadslagingen in den Volksraad over die plannen natuurlijk met angstige spanning gevolgd zijn „van Sabang tot Merauke”, zooals nu eenmaal de geijkte term luidt?

Eerst kwam het bericht der volledige intrekking ineens; daarna de verzachting, dat de intrekking over heel 1923 verdeeld zou worden; toen werd gemeld dat de Regeering tien miljoen beschikbaar stelde voor nood-bijstand; ten slotte, dat de Regeering voor 1923 genoegen nam met een bezuiniging van 45 miljoen, zoodat de intrekking niet ten volle over de geheele linie behoefde plaats te hebben. En eindelijk de allerlaatste wijziging van het onverzettelijke Regeeringsstandpunt: dat de intrekking over de geheele linie slechts de helft van den duurtetoeslag zou betreffen, ingaande 1 Januari 1923, terwijl per 1 Juli 1923 de bevoorrechte groepen, dat zijn zij, die na 1918 een betere positierегeling hebben verkregen, de andere helft zouden afstaan! Door de halve bezuiniging over het volle begrotingsjaar werd een besparing van 40 miljoen verkregen, door de bevoorrechte bezuiniging over een half jaar nog eens 6 miljoen extra. Dat alles voor de civiele landsdienaren alleen! Want voor het militaire en politiepersoneel zou „een afzonderlijke regeling getroffen worden.” Die zouden hun toeslag wel mogen behouden.

En dan als laatste, onherroepelijke laatste versiering: de instelling van de „Werk Commissie”, die vóór 1 Juli 1923 zal komen met een afgerond voorstel tot algemeene salarisregeling op het peil van de tegenwoordige vaste salarissen plus de afgepaste 30 miljoen toeslag. Daardoor zou misschien de „bevoorrechte” extra-bezuiniging vermeden kunnen worden. En als sloteffect: de militairen bezuinigen nu weer wel mee!

De Loc. van 18 en 19 Juli, waaraan wij het bovenstaande ontleenen, geeft vervolgens een overzicht van de debatten en de slotrede van den Regeeringsgemachtigde, mr. Schrieke. Het blad besluit: Zoo kreeg dus de Regeering ten volle haar zin; de duurtetoeslagen worden gehalveerd. De ambtenaren zullen goed doen met deze bezuiniging rekening te houden, daar er geen noemenswaardige kans bestaat — gezien de uitspraak van de Nederlandsche kiezers voor de verst mogelijke doorgedreven bezuinigingspolitiek en tegen de verbeterde arbeidsvoorwaarden uit de na-oorlogsperiode — dat hun verzet in Holland méér succes zal hebben dan in Indië. Al is het, van hun standpunt gezien, volkomen begrijpelijk, dat zij die laatste poging hiertoe niet willen nalaten.

Het 2e Kamerlid Mr. Gerritzen over de toekomst.

„En wat verwacht ge dan van de toekomst, wat van uw eventueel Kamerlidchap?” vroeg de heer E. W. de Jong voor de Indische Post aan mr. J. Gerritzen.

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants

Kepplerstraat 274. - Tel. M 2313

Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B 226

Middagschotel 12-2 uur à f 0.70

Diner 5-7 uur à f 1.20

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad.

De toekomst? Ziet, besloot de heer Gerritzen het interview, omstreeks 1884 stond het er in Indië met de suiker droevig voor. Er was groote inzinking op Java en de Buitengewesten waren toen nog niet ontgonnen. Toen heeft men zich aangepast aan de tijden en is er door gekomen — dat moet men allereerst nu ook doen.

Wij leven in Indië in hoofdzaak van export. Die export gaat nu slecht, omdat het den afnemers van onze exportproducten overal in de wereld slecht gaat.

Daar moeten wij ons aan aanpassen, ons verminderen; de particulier moet dat doen en als die het doen moet, kan de Staat niet op allerlei gebied meer van hem vorderen, en moet hij eveneens danig gaan bezuinigen.

Kom ik in de Kamer, dan hoop ik dit alles te kunnen duidelijk maken. Mijn poging zal wezen te bevorderen, dat er met betrekking tot Indië allereerst in de Kamer meer samenwerking komt. Ik ben overtuigd, dat onder de meest ver-vooruitstrevenden in ons Parlement, mannen zijn, die ook tot de overtuiging gebracht zullen kunnen worden, dat alle theorie prachtig is, maar niet de minste waarde heeft, wanneer zij geen tastbare resultaten oplevert.

Die vooruitstrevenden willen hebben, dat het iedereen, de kleinen in de gemeenschap vooral, goed zal gaan — dat wil ik ook even goed als zij. Doch wat heeft men aan al die theorie, wanneer men door een dwaze praktijk ten slotte de geheele gemeenschap doet lijden?

Op het bevorderen dier vruchtbare samenwerking in de Kamer tot heil van Indië zal mijn streven allereerst gericht zijn en ik hoop, dat mijn praktische kennis door jarenlang verblijf in Indië, jarenlang arbeiden daar ginds, voor dat land van eenig nut zal kunnen zijn.

Het vliegtuig in dienst der hydrografie.

In 1921 werd de juiste plaats van een rif, waarop het Japansche s.s. *Riojun Maru* stootte, met behulp van marinevliegtuigen vastgesteld, nadat pogingen daartoe van een derwaarts gezonden opnemingsvaartuig hadden gefaald, in verband met de zeer geringe afmetingen van dat rif. Thans weet het *Bat. Nwbl.* van 18 Juli mede te deelen, dat kort geleden de marinevliegers en waarnemers wederom nuttig werk verricht hebben op hydrografisch gebied.

Opereerende van uit Tandjong Pandan en een op de noordkust van Banka gelegen beschutte baai, werd door twee watervliegtuigen, in samenwerking met een opnemingsvaartuig, in acht dagen tijds systematisch een terrein afgezocht van pl.m. 120 zeemijlen lengte en pl.m. 22 zeemijlen breedte. Hierbij is met zekerheid kunnen worden geconstateerd, dat binnen deze strook tot nu toe onbekende, voor de scheepvaart gevaarlijke riffen, niet voorkomen, zoodat dit terrein voortaan niet meer behoeft te worden gemedend.

Tevens werd in straat Soenda aan het aldaar werkzaam zijnde opnemingsvaartuig tweemaal gedurende eenige dagen een groep watervliegtuigen ter assistentie gezonden, in 't bijzonder om een onderzoek in te stellen naar de Hoedekenskerkeklip nabij Krakatau, omtrent welks bestaan men ondanks verschillende onderzoekingen reeds sedert tientallen van jaren in het onzekere verkeerde. Thans is door nauwkeurige en herhaalde waarnemingen uit de lucht vastgesteld kunnen worden, dat deze klip niet aanwezig is.

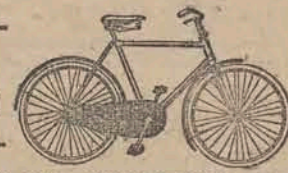
Mede werden door de vliegtuigen waardevolle gegevens aan het opnemingsvaartuig verstrekt, met betrekking tot de opnemingen van de Z. W.-kust van Java, waardoor het werk van dit vaartuig belangrijk werd vergemakkelijkt en in tijdsduur bekort, omdat daarbij verschillende riffen gevonden werden. Van uit een hoogte van 1000 M. werden 18 foto's van kustlijn en nabijliggende riffen genomen.

Bij de vliegtochten was het weer, wat betreft bewolking en toestand der zee, voor hydrografische onderzoekingen zeer gunstig.

P. H. MATLA Pansier-straat 33 SCHEVENINGEN

Motor- en

Rijwielhandel

Reparatie-

Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

De wajang-poerwa.

Aan een voordracht van den heer J. Kats te Batavia over Wajangs in het algemeen en de Wajang-Poerwa in het bijzonder, ontleent de Loc. — van 20 Juli — o.m.:

Reeds in gedichten en prozawerken van de elfde eeuw wordt er gesproken van wajangs. Toen dus was de wajang reeds in zwang. Maar na den val van het rijk van Madjapait werd de heidense cultuur uit vroeger eeuwen verwaarloosd en eerst tweehonderd jaar later herleefde de letterkunde en met haar de wajang, die weer vertoond werd bij huiselijke feesten, ter afwering van onheil, na den rijstooft en bij veel andere gelegenheden. De wajang-personen worden soms voorgesteld door leeren poppen (wajang-koelit), ook wel door platte houten poppen (wajang-kroetjil) of door ronde, aangekleede poppen (wajang-golèk). Men heeft nog platen, die afgerold worden, en waarop de personen afgebeeld zijn (wajang-bèbèr) en dan de meer bekende wajang-wong, waarin gegrimde personen den rol der poppen vervullen. De wajang-poerwa, 'eigenlijke onderwerp der lezing, komt eenigszins overeen met ons Chineesche schimmenspel.

Ook hier worden de schaduwen der leeren poppen op een scherm geprojecteerd. De vertoener, die achter het scherm staat, heeft een lamp boven het hoofd en zoo worden de poppen, die hij in de hand houdt, dan wel met een hoornen steel, die er aan vastgemaakt is, in een pisangstam steekt, op het doek zichtbaar. Die pisangstam ligt onder aan het scherm. Bij de voorstelling ontbreekt natuurlijk nooit de muziek van den gamelan.

De personen uit de wajang-poerwa-verhalen komen voor op de reliëfs van de Prambanan-tempels, welke dateeren uit de 9e eeuw. Die verhalen zijn verdeeld in zogenaamde lakons, dat zijn brokstukken, die in één nacht gespeeld worden, maar die toch één geheel vormen, waarin men onderscheidt, evenals bij onze tooneelstukken: de expositie van het stuk, de ontwikkeling, de wending en de oplossing.

Het moet voor deskundigen een interessant onderwerp ter bestudeering zijn, de vergelijking van het Europeesch en het Indisch tooneel in zijn oorsprong en ontwikkeling.

De zaal, waarin de Kunstkring deze avond georganiseerd had, was zeer mooi behangen met wajang-figuren, prachtstukken, die door een kunstenaar op dat gebied in Solo vervaardigd zijn.

De Britsch-Indiërs in Australië.

De heer Lodewyckx vertelt in zijn *Brief uit Australië* aan de Loc. (van 3 Juli) o.a. van het streven van den heer *Srinivasa Sastri*, die als vertegenwoordiger der regering van Britsch-Indië, een officieel bezoek aan Australië brengt:

De heer *Sastri* had een buitengewoon gunstigen indruk gemaakt op de vergadering van den Volkenbond te Genève en op de Imperiale Conferentie te Londen in 1921. Hij is een Brahmaan, een geleerde, een staatsman en een ascet. De heer *Sastri* is voorstander van het behoud van het Britsche gezag in Indië.

Van de *White Australia-politiek* zegt de heer *Sastri*, dat hij zich niet het recht wil aanmatigen deze politiek te critiseren en dat men in Br. Indië het recht van Australië erkent om te zeggen wien men in dit land wil toelaten en wien niet. Maar hij meent toch er te moeten bijvoegen, dat hij niet gelooft, dat deze politiek in het belang van de Indiërs is, zoowel als van de Australiërs, zooals in Australië wordt beweerd. Hij gelooft evenmin, dat deze politiek in het belang is van het Britsche rijk in zijn geheel. Als bewijs, dat men in Australië de gevaren van het samenleven van volken van verschillende rassen overdrijft, haalt hij Britsch-Indië aan, waar de Brahmanen hun ras door de eeuwen heen zuiver hebben weten te bewaren.

De heer *Sastri* schijnt op de hoogte te zijn van de uitkomsten der vergelijkende taalkunde, wat betreft de oer verwantschap der Oud-Indiërs met de voornaamste Europeesche volken. In een van zijn redevoeringen gewaagde hij van een tijdstip in het

grijs verleden, toen de voorvaders der Indiërs en der Europeanen nog één volk (de Indo-Germanen) uitmaakten. Een tak van dit volk trok naar het Westen; een andere naar het Oosten. Nu waren deze twee takken van dit aloude volk weer samengekomen in het Britsche Rijk. Zullen zij elkander omhelzen als verloren broeders? Of zullen zij elkander aankijken en nauwkeurig elkanders geaatsrekken en huidskleur onderzoeken, die door het verschillend klimaat eenigszins gewijzigd zijn in den loop der tijden, en zeggen: „Gij zijt anders dan ik; wij zijn aan elkander vreemd en zullen zoo blijven?” Dit zou niet in overeenstemming zijn met den eerbied, dien wij onzen gemeenschappelijken Schepper verschuldigd zijn, noch met de leer, die Hij heeft gepredikt. „Broeders,” zoo besloot *Sastri*, „wij zijn vroeger één volk geweest; laat ons vrienden zijn en samenwerken voor de toekomst.”

De heer Lodewyckx acht het zeer twijfelachtig of de heer *Sastri* zijn doel, waarvoor hij naar Australië is gekomen, bereiken zal.

Van de gelijkstelling van blanken met kleurlingen wil de doorsnee-Australiër niets weten. En nu kan men al zeggen, dat de paar duizenden Indiërs, die in Australië wonen, van weinig betekenis zijn en dat een kleine toegevendheid, wat hun betreft, een uitstekenden indruk in Indië zou maken. Dit moge waar zijn, maar in Australië vraagt men zich af, welken indruk een dergelijke maatregel zou maken in Zuid-Afrika, in Canada en de Ver. Staten. En er is meer. Als men eenmaal gelijke rechten geeft aan een paar duizend Indiërs in Australië in naam van het grondbeginsel van gelijke rechten voor alle beschaafde menschen, zou het daardoor moeilijker worden de afgeheele uitsluiting van alle gekleurde immigratie nog langer te wettigen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De „*intellectuelen*” op Java en hunne Cultuur en Kunst.

Dit onderwerp in de „*Sinar Hindia*” van 4 Mei 1922 behandelende, zegt de persoon, die zich „*Sam*” teekent, dat het ideaal van de Inlandsche volks-groepen op Java is Ned-Indië door eigen landgenooten bestuurd te zien, omdat zij het best weten wat dat land, dat hun eigendom is, voor zijne algemeene ontwikkeling noodig heeft.

De bestaande autonomiebeweging, die het overbrengen van het hooger bestuur van Nederland naar Ned-Indië ten doel heeft, sluit zich bij dat ideaal aan en wordt daarbij gesteund door de partij van Boedi Oetomo, de Nationaal Indische Partij en andere.

De verwezenlijking van dat ideaal zou, volgens den schrijver, zeer zeker aan Ned-Indië de afgeheele vrijheid schenken, doch hij stelt zich daarbij de moeilijk op te lossen vraag of die uitkomst wel tot werkelijk nut zou strekken van den zwakken, kleinen Javaan.

Zijns inziens moet die vraag in ontkennenden zin worden beantwoord, omdat hij de overtuiging heeft, dat, zoolang de Javaan zich niet ontrukkt heeft aan den toestand van slavernij, waarin hij verkeert, de leiders der beweging de bestaande toestanden slechts in de hand werken en de kleine man daarvan geen voordeel zal trekken.

Deze democratische beweging, ook al wordt zij nog zoo krachtig gesteund, zal de nooden van het Javaansche volk niet lenigen, evenmin als de democratie zulks heeft kunnen doen in Amerika, waar zij eene fictie is en het gezag geheel in handen van de geldmensen berust.

Ook in ander opzicht is er wel beweging in Ned-Indië, doch met betrekkelijk gering resultaat.

Het onderwijs, de techniek, de landbouw, enz. worden krachtig bevorderd en het volk roept om onderwijs, doch beschouwt men deze aangelegenheid dieper, dan blijkt het, dat de afgestudeerden bijzonder weinig belangstelling aan den dag leggen voor de verbetering van de Javaansche techniek, waarvoor o.m. als bewijs kan gelden, dat de Javaansche aarden voorwerpen nog steeds volgens hetzelfde

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter

Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZONN
Wijnhandelaars

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 194 Gerinchem
Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intere. Tel. 589. Tel. 288. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van af f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimprijvrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MEUBELEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.

ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

W. J. WUBBEN
GRAVENSTRAAT 179, DEN HAAG
BONNETERIE

Ondergoederen
Sportcostuums
Regenjassen
voor
Dames & Heeren

BESCHIKBAAR.

PENSION 1/2 "TWED"
HOLLANDSCH-INDISCH RESTAURANT
Reinkenstraat 76-78 Tel. M. 2150
INDISCH SPECIALITEIT
Direct.-Eigenaar: C. G. OLIE, Ex-Dir. Adelphi Hotel,
Singapore; Hotel Jansen, Semarang; Victoria-
Hotel, Soekaboemi.

Levering van
Rijsttafel, Lunch en Diner

Scherp concurrerende prijzen. Vlugge en prompte bediening.
Levering aan huis zonder prijsverhoging
VRAAGT PRIJSOPGAVE.

BESCHIKBAAR.

Brandstoffen - Groothandel
W. J. WUBBEN
DEN HAAG
Kockstraat 179
Telefoon M. 2518

Specialiteit:
**ANTHRACIET
GIET- EN BRECHCOKES**

Leden der Vereen. „Oost en West” 5% reductie

Grand Hotel Restaurant „ALLARD"
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
en Warmwateraanleg.*

Huis van den 1sten Rang

model en van dezelfde grondstoffen worden ver-
vaardigd als eeuwen geleden.

Niettegenstaande de aanwezigheid van zoovele ge-
diplomeerden op het gebied van den landbouw,
plant de Javaan zijne tweede gewassen nog steeds
op dezelfde wijze en met dezelfde gereedschappen
als weleer, terwijl van aanschaffing van moderne
machines geen sprake is.

Zonder behoorlijke leiding gaat de Javaansche
cultuur ten gronde en dat zal plaats vinden, wan-
neer, zooals thans, de gediplomeerden in de ver-
schillende vakken meer eigen genot en eigen belang
najagen dan zich aan hunne roeping te laten ge-
legen liggen.

Dit is dan ook de reden, dat het groot-kapitaal
niet de minste vrees koestert voor den tegenwoor-
digen gang van zaken, nu het ziet dat de Javaan zijn
eigen zaken niet kan beredderen, terwijl het op den
ouden voet kan doorgaan met op te treden tegen-
over de Inlandsche bevolking.

Dat de beweging der Indische Nationalisten op
die wijze geen vruchten kan dragen, spreekt van
zelf.

In Ned.-Indië bestaan op velerlei gebied nog ge-
brekkige toestanden, doch als de intellectueelen zich
zoo weinig moeite geven om den vooruitgang van
het Javaansche volk te bevorderen en slechts voor
zich persoonlijk naar hooger streven, dan zullen zij
de moeilijkheden en zorgen van dat volk nooit be-
grijpen en instrumenten blijven in de handen van
het groot-kapitaal, dat blind schijnt te zijn voor het-
geen de toekomst brengen zal.

Als die intellectueelen een weinig tijd zouden
willen beschikbaar stellen, zouden zij zulk eene nut-
tige belangstelling kunnen toonen aan de armoe-
dige visscherbevolking, die om verbetering van haar
bedrijf roept of aan de slecht gekleede menigte, die
als een dier moet werken en als zij tot de werk-
loozen behoort, zoo dikwijls van honger sterft.

Zulke toestanden begrijpende, lijdt het geen twij-
fel of zij zouden willen bijdragen tot verbetering
daarvan, doch thans geeft men nog de voorkeur
aan het houden van politieke bespiegelingen, die de
zelfstandigheid van Ned.-Indië ten doel hebben, ter-
wijl men daartoe noch den moed heeft, noch de
beslommeringen op zich wil nemen, welke daaraan
verbonden zijn.

Meer bedacht op bevordering van eigen grootheid,
wil men de kunst, het tooneel en de muziek op
hooger peil brengen, doch vergeet daarbij dat er
zoovele andere belangrijker onderwerpen zijn,
welke eene oplossing vragen en dus vóórgaan.

Zal het bestuur, in samenwerking met de intel-
lectueelen, den toestand van het volk kunnen ver-
betteren, vraagt de schrijver?

In het slot van zijn opstel roept hij die intel-
lectueelen op, om, in het belang van het algemeen en
terwijl zooveel in moeilijke omstandigheden ver-
keeren, gemakzucht, ijdelheid en eigenbelang te
laten varen en zich aan te sluiten bij de volks-
menigte, om in samenwerking den giftboom van
het kapitalisme te ontwortelen en eene regeling in
het leven te roepen, welke in overeenstemming is
met den volkswensch en die de gelijkheid van allen
beoogt.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Pasar Malem ter hoofdplaats Soerabaja.

De Soerabajasche afdeling van de Sarikat Islam
Vereeniging hield dit jaar geen Pasar Malem ter
hoofdplaats, uit vrees dat zij, zooals verleden jaar
heeft plaats gehad, geen goede uitkomsten zou op-
leveren.

Wil men, zoo schrijft men in de „Pernigaan”
van 12 Mei 1922, behoorlijke resultaten bereiken,
dan zou de Inlandsche Pasar Malem aan de Chi-
neesche moeten vóórgaan.

Bovendien zijn de tijdsomstandigheden op dit
oogenblik zóó bezwarend, dat men de organisatie
van de Inlandsche Pasar Malem niet behoorlijk
heeft kunnen voorbereiden.

Uit hetgeen in bovengemeld dagblad over deze

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant 1e Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Gede 5th Edition A. B. C

CASTRICUM N.H.

Mooie Duin-Wandelingen
Hotel „DE RUSTENDE JAGER”
Pensioen f 3.50 per dag.

aangelegenheid wordt geschreven, moet men wel
opmaken, dat er eene zekere wrijving bestaat tus-
schen de Chineesche en Inlandsche elementen ter
hoofdplaats Soerabaja, welke haar oorzaak vindt in
den wensch van beide partijen om ten deze de eerste
te zijn en waarin de redactie van genoemd nieuws-
blad aanleiding vindt de navolgende beschouwingen
te geven.

Het heeft in de bedoeling gelegen van de Tjong
Hoa Hwe Koan Vereeniging te Soerabaja om op de
hoofdplaats een Chineesche Pasar Malem te orga-
niseeren, waarvan de opbrengst moest dienen voor
het schoolgebouw van die afdeling.

Doch aangezien men de vrees koesterde dat het
bezoek niet zou bevredigen, heeft men willen trach-
ten dat bezwaar te ondervangen door een deel der
ontvangsten ter beschikking te stellen van het be-
stuur der Kartinschool.

Ofschoon dat aandeel nu wel niet zoo groot zou
zijn als dat, hetwelk de Chineesche vereeniging in
ontvangst zou nemen, werd met het voorstel in elk
geval toch een goede daad bedoeld.

De Sarikat Islam Vereeniging heeft evenwel nu
niet zulk een groot vertrouwen in die goede daad en
ziet om die reden de zaak zóódanig in, dat zij de
Inlandsche bevolking heeft geïnspireerd om geen
geld weg te werpen ter gelegenheid van de Chinees-
che Pasar Malem, ook al omdat de tijden zoo on-
gunstig zijn.

Die raad wordt natuurlijk door de Inlandsche
menigte opgevolgd, terwijl het, naar het oordeel der
redactie, volkomen juist is, dat als de koopkracht
van het Inlandsche volk in werkelijkheid te gering
is, dit zich maar eenige zelfbeperking moet opleg-
gen en zich bepalen tot het kijken naar de Chinees-
che Pasar Malem.

Hetgeen echter vreemd-aandoet, is, dat de Sarikat
Islam Vereeniging, terwijl zij verkwisting aan het
volk op de Chineesche Pasar Malem ontraadt, zij
zelf wel eene Inlandsche Pasar Malem organiseert,
waarop het volk toch ook kan koopen en daarbij
verlangt, dat deze laatste zal plaats hebben vóór de
Chineesche Pasar Malem.

De redactie is op grond daarvan van meening,
dat de Sarikat Islam Vereeniging in haren gedach-
tengang op den verkeerden weg is en dat zij ver-
geet, dat niet alle Inlanders tot die vereeniging be-
hooren.

Wanneer die redactie verklaart, dat het beheer
der Sarikat Islam Vereeniging te Soerabaja het al-
gemeen belang niet dient, dan is dat geenszins de
bedoeling om zich vijandig te stellen tegenover het
Inlandsch element.

Integendeel, zij wenscht wederzijdsche aaneen-
sluiting en vriendschap en wil al het mogelijke doen
om die te bevorderen.

Voor het geval zulk eene houding mocht leiden
tot eene uitdagende actie van andere zijde, ver-
wachte men van haar geen beantwoording daarvan.

Die laat zij liever over aan den sterken bestuurs-
arm van het gezag, dat bescherming moet verleenen
en belastingen int.

Opvallende berichten uit China.

a. De „Sinwapao” deelt mede, dat bij de provin-
ciale verkiezingen in de provincie Hunan het eerste
vrouwelijke lid in de Staten is gebracht.

Haar naam is mejuffrouw Wang Kao-Chang.
b. Volgens bericht, voorkomende in de „Chang
Mei Agency”, treedt de gewezen Keizer van China
tegen het einde van het jaar in het huwelijk.

In verband daarmee worden tal van keizerlijke
preciosa's verkocht, waartoe het Pekingsch bestuur
toestemming heeft gegeven, onder voorwaarde dat
zij niet in handen van de vreemdelingen komen.

Met den verkoop had men nog al succes.
De laagste prijs die besteed werd was 20.000
dollar.

Onder de verkochte voorwerpen behoorde een
halssieraad van 50.000 dollar.

Het bestond uit tal van prachtige paarden, welke
per stuk 2 à 3 duizend dollar waard waren.

c. Te Peking wordt binnen korten tijd een stand-

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

Tel. 1187
MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

beeld opgericht voor den bekenden Chineeschen spoorweg-ingenieur Dr. Jeme.
 Hij was de eerste persoon, die van de Hongkong Universiteit het doctorsdiploma ontving.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

In de Septemberaflevering van De Indische Gids herdenkt de heer Joh. F. Snelleman den op 30 Juni 1922 overleden heer P. J. van Houten, die nog tot op hoogen leeftijd van zijn voortdurende belangstelling in Indië liet blijken. Hij had vooral veel vertrouwen in de toekomst van Nieuw-Guinea, als aan dit onmetelijke gebied een kans gegeven wordt.

De heer Snelleman noemt dan ook het overlijden van den heer Van Houten een groot verlies, ook voor Indië, in het bijzonder voor Nieuw-Guinea, dat, nu ook resident Lalofs is heengegaan, zonder voogd achterblijft.

Kapitein A. M. Sierewelt schreef over: „Een veel toegepaste bestuursmaatregel op de Buitenbezittingen”, waarmede hij bedoelt: a. Het doen verhuizen van kampongs van hooger gelegen streken naar lager gelegene; b. Het doen veranderen van bouwwijze en bouwritant der huizen onder dwang. Deze schrijver wil, dat niet tot deze verbeteringen worde overgegaan, dan nadat de bestuursambtenaar eerst den tijd heeft genomen om goed in zijn ressort rond te zien, om daarna overleg met hoofden en bevolking te plegen.

Grepen uit den Indischen Archipel is van den heer H. R. Roelofsma, die in dit eerste stuk schrijft over: „Van mijn aankomst en van Deli”. Hij vertelt heel veel goeds van land en volk.

Verder kan men in deze aflevering van de I. G. de gewone maandelijksche rubrieken aantreffen.

De Cassave (Oebi kajoe Jav.).

Onder den titel „Onze koloniale Landbouw” publiceerde H. D. Tjeenk Willink & Zn. te Haarlem een reeks van twaalf populaire handboekjes over Nederlandsch-Indische landbouwproducten onder redactie van dr. J. Dekker. Van bijna al deze uitgaven zag reeds meer dan één druk het licht. Thans is ook van deeltje IX, der reeks de tweede druk uit. In dit deeltje behandelt K. R. F. Blokzeijl, ambtenaar bij het Dept. van L. N. en H. te Buitenzorg, „De Cassave”. Feitelijk zijn de wijzigingen niet van den schrijver zelf. Daar de auteur door verschillende omstandigheden den tweeden druk van zijn werkje niet verzorgen kon, is deze herdruk door de redactie (dr. J. Dekker) bezorgd. De aanvullingen en wijzigingen hebben zich voornamelijk tot het hoofdstuk productie en handel beperkt.

Een drietal grafieken is vernaieuwd tot op het jaar 1921. De stof in dit handige, leerzame en aardig geïllustreerde boekje is als volgt ingedeeld: geschiedenis, botanie, variëteiten en selectie, chemische samenstelling en voedingswaarde van den cassavewortel, toepassingen van den cassavewortel, de cultuur, ziekten en plagen, de bereiding van cassaveproducten, productie en handel.

Als bijlage is een kort hoofdstuk toegevoegd over de resultaten van een in 1911/12 door den heer Keyzer in den selectietuin te Buitenzorg genomen productie-proef van een aantal cassave-variëteiten, gepubliceerd in het verslag van den leider der selectie en zaadtuinen voor rijst e.a. over de werkzaamheden in het jaar 1913.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

In afl. 23 weder een vervolg van de artikelenreeks „Huisvesting in Indië”. — De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere vervolgt zijne beschouwing over de suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling. Interessante afbeeldingen zijn er aan toegevoegd. — Zending D. C. Prins vertelt de geschiedenis van „Pong Boeloe Pala”, of van den man met de harige handpalm. Dit verhaal, opgeteekend uit den mond van een heidenpriester uit de landstreek Oeloe-Oeloe (Toradja-landen), komt in gewijzigden vorm ook nog voor in het gebied Rante-Pao en Ma'kale.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

In de Sept.-afl. slechts één artikel met betrekking op den Indischen Archipel, n.l. van Dr. H. J. Lam, over eene bestijging van den Goenoeng Api op Banda, den vulkaan, die in den loop der tijden de Bandaneezen door zijne uitbarstingen menigmaal heeft verontrust en hun dood en verderf heeft gebracht.

Uit wetenschappelijk oogpunt is deze bergbeklimming ongetwijfeld belangrijk; we zullen echter den schr. even aan het woord laten, wanneer hij — evenals zoo vele anderen vóór hem — onder den indruk is van de bijkans volmaakte en idyllische schoonheid en de lieflijke bekoring der Banda-eilanden, het „onovertroffen plekje onzer aarde”. „De prachtige blauwe kleur van het zeewater, waarvan

de helderheid aan 't ongelooflijke grens, een doorzichtigheid, waardoor de zon op ondiepe plekken een onwezenlijk schoon spel van bewegen en kleuren doet ontstaan in de grillige „koraalstuinen”, waar de meest fantastische vormen, nog verwrongen door de kabbeling van het water, in bruin, paars, blauw, opvlekkend; waar helderblauwe zee-sterren tusschen de koraalstammen kruipen, waar venijnige zee-egels als zwarte stekelbollen bijeengegroept liggen; waar vischjes rondzwemmen, die men zelfs bij het levendigste voorstellingsvermogen nauwelijks voor werkelijkheid kan houden, fel blauw of met banden zwart en geel, de vinnen tot lange draden verlengd. Dan de groenwollige hellingen van Lontor, dat als een veilige muur de haven aan twee zijden afsluit en beschermt; de heldergroene kleur der prachtige notenperken, waar 't is als wandelt men in een zorgvuldig onderhouden park; dat alles gedomineerd door dien wonderlijk regelmatig onbegroeienden kegel van den „vuurberg”; het vriendelijk plaatsje waarin slechts even de doodsche stilte en het overduidelijke verval pijnlijke herinneringen wakker roepen; de eigenaardige, opgewekte dansen der Bandaneezen, de tjikalele en de sarnada; hun enthousiasme voor roeiwedstrijden en hun fraai gebouwde groote balangs (wedstrijdprauwen voor ongeveer 35 man); al deze dingen maken Banda een oord van meer dan gewone aantrekkelijkheid.....”

In de rubriek Literatuur dezer afl. vinden we een tweetal publicaties vermeld, waarvan dezerzijds nog geen melding werd gemaakt, n.l. Die Insel Java, von H. Schmithener, in Geogr. Zeitschrift, 1922, Bl. 148; en: Die Eisenerz-lagerstätten des Donderbary und die Möglichkeit einer Hochofen bzw. Eisenindustrie in Surinam (Niederl. Guyana), von D. F. N. Voit, in Zeitschr. für Prakt. Geol. XXX, 17, 1922.

Krijsgeschiedkundig Archief.

Verschenen is het verslag over 1921 van het Krijsgeschiedkundig Archief van den Generalen Staf, uitgebracht door den directeur, den gep. luitenant-generaal F. de Bas.

We ontleenen aan het gedeelte „Koloniaal afdeeling” het navolgende: Het eerste deel der geschiedenis van „het Nederlandsch-Indische leger van de oprichting der Oost-Indisch Compagnie in 1602 tot de verovering van Jacarta in 1619”, door den gep. kolonel Gijsberti Hodenpijl en den Directeur, is in handschrift gereed en zal, als betere tijden aangebroken zijn, in druk verschijnen.

Naar aanleiding van een verzoek van den legercommandant in Nederl.-Indië, om ten behoeve van militaire inrichtingen van onderwijs, kazernes enz. afbeeldingen te ontvingen, voorzien van korte toelichtingen, in de eerste plaats van het Koninklijk Huis, van belangrijke gebeurtenissen aldaar enz., zijn uitvoerige voorbereidende maatregelen getroffen en ter kennis gebracht van het Indische legerbestuur om aan dit billijke verlangen te voldoen.

Het verzoek is ter kennis gebracht van H. M. de Koningin, die vergunning gaf om photo's van de beste daartoe aan te wijzen portretten in de paleizen te 's-Gravenhage en elders te laten nemen, waarnaar de reproductie te Batavia kan geschieden.

Vragen van den Dag.

De Sept.-afl. opent met een opstel van den hr. S. Kalf, als altijd even vlot en op onderhoudende wijze geschreven, dat handelt over „Autonomie voor Indië”. De schr. zet er in uiteen dat het vraagstuk omtrent de mogelijkheid eener afscheiding en schepping van een zelfstandig volksbestaan in Indië ruim een eeuw oud is; het stond reeds, in primitieven vorm, aan europeesche staatslieden (N. Engelhard, Raffles e.a.), voor den geest „voordat het denkbeeld bij heethoofdige Javaansche nationalistien zich overplante.”

De keuze der woorden in den aanhef van het artikel lijkt ons intusschen niet gelukkig. Schr. begint n.l.: „Onder den druk van de politieke gisting in Britsch-Indië heeft in Ned-Indië het vraagstuk van zelfbestuur en afscheiding der kolonie van het moederland zich meer en meer op den voorgrond gedrongen. De leus: Home Rule voor Indië en „Los van Holland” is de strijdleus geworden, inzonderheid van eene kleine groep druk schrijvende, druk debatterende en druk agiteerende indische intellectuels, die zich ongevraagd tot pleitbezorgers van de onwetende groote massa hebben opgeworpen en..... nu en dan met de kas hunner vereniging aan den haal gaan.”

Als de lezers van „Vragen van den Dag” meenen, dat met deze enkele woorden de Indische beweging gequalificeerd is, geven we hen in overweging bijv. kennis te nemen van de Regeeringspublicatie „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang (afgesloten 1 Mei 1922)”, in het bijzonder het daarin voorkomende hoofdstuk: Strooingen onder de Inlandsche bevolking. Daaruit ontwaart men dat een tegemoetkomende houding jegens de Indische nationalistien ook door de Indische Regeering als een eisch des tijds wordt beschouwd.

In hetzelfde Nr. besluit de hr. H. Ch. G. J. van der Man-

Het meest aan te bevelen

INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.

Uitsluitend Indische Tafel.

Directeur: J. VAN GEEMERT.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

155 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

BESCHIKBAAR.

Fa JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Hoofdkantoor: Noordeinde 202
 DEN HAAG TEL. H. 4013

Bourgogne Mousseux

L. RENAUDIN

Champagnes

CHARLES RIVART

Beste en meeste aanbevolen voor de tropen.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned.-Indië

C. DE KONINGA

MEDAN HOTEL

MEDAN

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Adverteeren doet verkoopen.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJK RIJSTTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
 Centr. Verwarming

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 20,000,000.-
Statutaire Reserve 19,445,211.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten.

Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscrédietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen ver-
kopen of hunne verzameling wenschen
te completeeren, worden attent ge-
maakt op de rubriek Vraag en Aanbod
in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten
hoogste vijf regels. Ter kennismaking
wordt op aanvraag gratis een nummer
van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

BESCHIKBAAR.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE - Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262. 17
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

dere zijn artikel over de beteekenis der Java-suikerindus-
trie (beschouwd van het standpunt van den Europeeschen
ondernemer).

Blank en bruin.

In het letterkundig bijblad van de Nieuwe Rotterdamse
Courant van 9 dezer wordt een boek besproken, dat in De-
nemarken veel opgang maakt en druk op druk beleefd. Het
is getiteld Blank en bruin en geschreven door Helge Kaars-
berg, een jongeman zóó van de schoolbanken gedreven naar
het „Sprookjesland Sumatra”, waarvan hij o.m. schrijft:
„Hier heb ik gevonden wat ik zocht: mannenarbeid, een
verantwoordelijke betrekking onder mannen, in het rijkste
en wel het schoonste land ter wereld. Ik stichtte mij een
huis, een thuis vol vrede en behaaglijkheid, naar eigen
zin... De Maleiers en Batakkers hebben de eerste plaats ge-
wonnen in mijn hart... De Maleische heidenen, die op-
rechte, eerlijke, betrouwbare menschen, heb ik leeren be-
gripen en liefhebben. Ik was gelukkig als slechts weinigen.”
De eerste hoofdstukken van het boek behelzen zuiver
persoonlijke ervaringen van den schrijver, maar het groot-
ste gedeelte wordt ingenomen door de vertelling: Kampong-
leven in het laagland. Erwin Magnus, die het boek in het
Duitsch heeft gerecenseerd, noemt het een „rijp kunst-
werk.” Een Nederlandsche vertaling schijnt niet te bestaan.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Sept. '22. Mohammedaansche propa-
ganda (in Ned.-Indië), door D. Bakker. — De zending op
Soemba 1904—1920 (vervolg), door D. K. Wielenga. —
Schetsen voor de behandeling der zending op onze jong-
lingsverenigingen (vervolg), door J. D. Wielenga.

Nederlandsch Zending s b l a d, Sept. '22. De
herdenking (nl. van het 125-jarig bestaan van het Ned.
Zendinggenootschap). — Goede tijding van een ver land
(Tomohon), door G. Stap-Cladder. — Uit den arbeid der
Rijnsche Zending, door J. N. Dieger.

Orgaan Ned. Zending s v e e n i g i n g, Sept.
'22. Tijderes. 1822—30 Aug. 1922. — Uit het reisverslag van
Br. Storm (in Kendari, Celebes).

Berichten der Rheinischen Mission s G
esellschaft, 1922 No. 9. Eine Konferenz der Pandita
batak (eingeboorenen Pastoren) in Sumatra, von J. War-
neck. — Der „sichtliche Gottessegen” in der ehemaligen
Rheinischen Mission in Neu-Guinea.

Orgaan van de N.-I. Officiersvereniging.

Juni '22. Schetsen uit den „Vogelkop” (Nieuw-Guinea),
door R. Muring. — De personeelsvoorziening voor den Indi-
schen dienst, door J. C. A. Bannink. — Hygiëne te velde,
door H. L. R. — Eenige praktische wenschen en opmerking-
en, door B. — Leger, politie en bezuiniging. — Onze be-
voorrechte positie. — De bevoorrechtting der officieren. Rede
uitgesproken door den heer Habbema. — Extra-bijvoegsel
in brochurevorm: De bezoldiging der officieren, door L.
van de Kastele.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 4 (28 Juli '22). De Zondagsrust (bij cultuur- en land-
bouwondernemingen), door T. Ottolander. — L'histoire se
répète (vroegere malaise bij de koffiecultuur), door J. H.
K. Jr. — Eenige economische vraagstukken uit de suiker-
industrie, door H. E. Weitekamp. — Trenggalek voorheen en
thans, door G. D. S. — Eenige schadelijke insecten voor de
cocoscultuur, door W. D. — Jacht en visscherij op de Philip-
pijnen, door D. N. — De erfelijkheidswetten. — School-
tuinen, door P. H. B. — Bevordering van land- en tuin-
bouw ter Oostkust van Sumatra (slot). — Taback dat edel
kruidt, door Y. P. Silon. — Ned.-Ind. Vereniging tot Na-
tuurbescherming (Verslag over 1921). — De koffiebessen-
boek en de proefstations, door Planter.

De Indische Mercur.

No. 36. Wat voor de „suiker” van belang was bij de be-
handeling der Indische Begrooting 1922 in Volksraad en
Staten-Generaal, door H. Ch. G. J. van der Mandere. —
Oogstijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. —
Railtransport op de cultuurondernemingen in Ned.-Indië,
door A. W. A. Jacometti. — Soekaboemische Landbouw-
vereniging. — De handel van de Vereenigde staten van
Amerika met Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Produc-
tieberichten van cultuurondernemingen. — Kleine mede-
deelingen. — Verkeerswezen, zoomede de overige wekelij-
sche rubrieken.

Ned. Indisch Kankerinstituut.

De Javasche Courant van 1 Aug. bevat de statuten der
vereniging Ned.-Indisch Kankerinstituut, gevestigd te Ban-
doeng.

Het doel der vereniging is het verzamelen en verwerken
van gegevens betreffende het kankervraagstuk, in de eerste
plaats in Ned.-Indië, het zoeken van aanraking met ver-
eenigingen, die een soortgelijk doel hebben; het uitwisselen

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJSENB. GEN. 11

van gegevens en publicaties en het samenwerken in het be-
lang van het kankervraagstuk; bevordering van kanker-
behandeling, hetzij door de vereeniging zelve, hetzij met
haren steun.

De geldmiddelen der vereeniging worden verkregen uit
's lands en andere subsidiën, schenkingen, legaten, contri-
buties en andere bijdragen en toevallige baten.

Bij de oprichting der vereeniging zijn als leden toegetre-
den de heeren H. M. Neeb, voorzitter; K. A. R. Bosscha,
ondervoorzitter; B. Coops, Dr. H. A. Hovenkamp en ir. J.
Klopper, secretaris.

Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen
belang (afgesloten 1 Mei 1922). (Inhoudsopgave. I. Stroo-
mingen onder de Inlandsche bevolking. II. De vakantie.
III. De ontvoogding. IV. Bezuiniging. V. Onderwijs. VI. Pest-
bestrijding. VII. Opiumbestrijding. VIII. Economische maat-
regelen. IX. De Mohammedaansche bedevaart). (Wetvevred-
den, Landsdrukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers,
No. 31. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aan-
gelegenheden, Afdeling Pers. (Wetvevreden, Drukkerij Volks-
lectuur).

De buitenlandsche handel van de Ver. Staten, inzonder-
heid met Ned.-Indië. — De Engelsche handel met Nederland
en koloniën in de eerste helft van 1922. (In- en Uitvoer,
6 Sept. '22).

De nieuwe studie. — Winstdeeling (winststaandeelkassen).
(Indologenblad, Aug. '22).

Suriname. Aardrijkskundig leerboek, door H. J. Jacobs.
2e druk. M. ill. (Groningen, J. B. Wolters).

Het graf van Jan Pieterszoon Coen. M. ill. (De Holland-
sche Revue, 1922, bl. 406).

De op heden bekende vulcanisatie-processen voor rubber,
door d. H. (De Natuur, 1922, 177).

Zijn gemeentelijke arbeidsbeurzen noodzakelijk? door D.
J. W. van Dongen. — Het conflict tusschen den Adviseur
voor de Decentralisatie en den Burgemeester van Medan.
(Locale Belangen, 1 Aug. '22).

De wenschelijkheid en mogelijkheid van een officieelen
wekelijkschen rustdag op de bergcultuurondernemingen
(slot), door T. Ottolander. (De Banier, 4 Aug. '22).

De buitenlandsche uitvoerhandel van de Lampongsche
districten gedurende 1914 en 1920. — Overzicht van de
productenmarkt op Java gedurende het tweede kwartaal
van 1922 (vervolg). (Korte Berichten, 13 Aug. '22).

Suriname.

Als dit nummer van „Het Koloniaal Weekblad”
verschijnt, behoort de zevende Nederlandsche Jaar-
beurs tot het verleden.

De Surinaamsche afdeling was een groot succes
en wij willen hopen, dat met deze reclame voor de
kolonie het doel bereikt zal worden. Toen wij de
zalen bezochten, waren ze vol sinaasappelen proe-
vende en Surinaamsche koffie drinkende bezoe-
kers. Het eerst trok onze aandacht een aardige
reclameplaat, door den heer Booms te Paramaribo
geteekend.

Wij laten hier het verslag van de „N. R. Ct.”
volgen:

„Wij hebben beloofd nog het een en ander te
zullen zeggen over de inzending van Suriname, een
noviteit van deze beurs, en in het algemeen over
de verschikking van de Indische afdeling. Een be-
knopt bericht is daarover reeds gepubliceerd. Het
lag oorspronkelijk in de bedoeling, dat Suriname
pas het volgend voorjaar ter jaarbeurs zou ver-
schijnen, doch de Gouverneur baron van Heemstra
heeft er, nu tot deelneming besloten was, meteen
maar spoed achtergezet en zoodoende is het moge-
lijk geworden, dat onze West-Indische kolonie nu
reeds vertegenwoordigd was. Men heeft daarginds
de zaken blijkbaar met flinke energie aangepakt
en toch is de spoed, waarmee de voorbereiding van
de inzending moest geschieden, in geen enkel op-
zicht merkbaar. De organisatie van de inzending
was opgedragen aan de gouvernementsambtenaren
Drost en Liems, die werden bijgestaan door den
heer van Emden, een Surinaamsch planter en den

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.-

Reserven f 20.000.000.-

Dansinstituut LEND
 JULIANA VAN STOLBERGLAAN 228
 bij Laan v. Nieuw Oost-Indië
ONDERRICHT IN DE MODERNE DANSEN
 Vluggé Opleiding - 2 Assistenten
PRIVAAT-CURSUS EN CLUBLESSEN

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM-ROTTERDAM. 106

Wafelfabriek · Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
 HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal

SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken

SCHEEPMAKER . . . HAAG

BESCHIKBAAR.

Tagore's
Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

. . . Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheilgdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . . (ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Prinsestraat 47 Den Haag Tel. H. 474

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Opperssen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

melden.
 De wanden van den Surinaamschen hoek zijn met de mooie duidelijke platen uit de map van de firma Kleynenberg & Co. te Haarlem versierd, de grafieken, die het Koloniaal Instituut tot nu toe steeds ophing, zijn weggelaten. Wij moeten eerlijk bekennen, dat naar onze meening de platen, die ervoor in de plaats gekomen zijn, wel zooveel als zij tot het publiek zullen spreken.”

Een enkele opmerking voegen wij hieraan toe: Basra-locus en Manbarklak zijn in de kolonie reeds lang bekende houtsoorten en van de Manbarklak weet men sedert onheugelijke tijden dat ze tegen den paalworm bestand was.

In de koffiezaal werd ons een gedrukt blaadje ter hand gesteld, een lijst bevattende van de winkels waar de Suriname-koffie verkrijgbaar is. Het trof ons, dat daarop slechts één winkel te Amsterdam voorkomt en geen enkele in Den Haag en Rotterdam. Wij hopen dat de Suriname-koffie spoedig in alle kruidenierswinkels in den lande verkrijgbaar zal zijn. Op de goede wijze getrokken is ze zeer lekker. In Suriname moet men trachten de koffie zóó te behandelen, dat de zure lucht die de balen verspreiden geheel verdwijnt. Vroeger was de West-Indische bereidingswijze beroemd. En gros is de koffie te verkrijgen bij de firma J. Jac. Koch & Co., te Utrecht, Tuijnstraat 58, Tel. No. 142. Vertegenwoordiger is: Jac. Paarlberg, Utrecht, Catharijnesingel 9.

De Gouverneur heeft het volgende schrijven aan de Kol. Staten verzonden:

1. Nadat de Posthouder bij de Aucanerboschnegers bericht had ontvangen van de verwerping van het dezerzijds bij de Koloniale Staten ingediende voorstel om voor de internaten onder de boschnegers een bedrag beschikbaar te stellen, is hij eigener beweging naar de stad gekomen om zijne teleurstelling over het gevallen votum kenbaar te maken en mij de vraag voor te leggen hoe nu verder in deze aangelegenheid diende te worden gehandeld.

2. Naar aanleiding hiervan heb ik den Posthouder opgedragen een nader rapport over de bewuste schoolkwestie op te stellen en onder aanbieding van hetzelfde neem ik de vrijheid UHoogEdel Gestrenge te verzoeken de Koloniale Staten met den inhoud daarvan in kennis te willen stellen.

3. Na de geheele voorgeschiedenis van deze zaak heb ik uiteraard aan dit rapport niet anders toe te voegen dan de herhaling van mijn teleurstelling, dat de Koloniale Staten niet hebben willen medewerken om het gezag van het bestuur, dat op vertrouwen van de boschnegers in zijne toezeggingen dient te zijn gebaseerd, te helpen handhaven.

4. Aangezien bij de behandeling van dit ontwerp in de Koloniale Staten de meening is geuit, dat het bestuur toch wel zou zorgen, dat het aangevraagd bedrag op de Koloniale begrooting werd geplaatst, heb ik de eer hieronder woordelijk te doen volgen, hetgeen dezerzijds d.d. 15 Mei 1.1. te dezen aanzien aan den Minister van Koloniën is geschreven:

„Slechts één amendement werd aangenomen. Het betreft de schrapping van het voorstel tot voeding en kleding van de kinderen der Aucaners die de school op Granman Staal Kondré bezoeken. Deze poging om het aan de Aucaners gegeven woord inzake de oprichting van de school aan de Boven Marowijne gestand te doen, heb ik gemeend te moeten instellen in het belang van het bestuursgezag bij deze boschnegers en van het algemeen doel dat met het Posthouderschap wordt betoogd. Nu de Staten hunne bezwaren daartegen blijven handhaven, wensch ik het verdere verloop van zaken aan de Marowijne af te wachten en mij neer te leggen bij de beslissing der Staten, al is de eenmaal gedane toezegging hierdoor geschonden.

„Mocht de loop der gebeurtenissen daartoe aanleiding geven, dan zal ik nader overwegen welke nieuwe voorstellen ten aanzien van de school bij

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met enige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

hoofdredacteur van „De West”, den heer Kraan. Dr. De Bussy, de directeur van de afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut, is hen bij het arrangeeren van de goederen behulpzaam geweest. De naaste aanleiding voor de Surinaamsche inzending op de jaarbeurs is geweest het succes, dat de Surinaamsche sinaasappelen op de voorjaarsbeurs behaald hebben. Zij zijn er nu weer en in groter schaal. In den tijd, die tusschen de twee beurzen van dit jaar verlopen is, heeft de Algemeene Vruchten Import Maatschappij te Amsterdam zich krachtig met de propaganda voor dit smakelijke West-Indische product beziggehouden en naar ons werd verzekerd met een zoo bevredigend gevolg, dat er thans kan overwogen worden in ons land ter hand te nemen. Ook voor de heraanvoering van den invoer van bananen of zooals men daarginds zegt bacoven zijn plannen beraamd. Een voor de jaarbeurs bestemde partij bacoven is te vroeg aangekomen en was reeds verrot eer de jaarbeurs begon, een tweede zending is onderweg, doch waarschijnlijk dus na de sluiting van de beurs arriveeren.

Bij de vruchten behooren de vruchtenwijnen, waarvan een ruime collectie aanwezig is. Naar onze meening zijn de prijzen van de verschillende vruchten echter voor onze markt vooralsnog te hoog. Behalve voor deze producten wordt in de West-Indische afdeling speciale aandacht gevraagd voor de Surinaamsche koffie en de cacao. De leerroom van de Vereniging voor de Thee- en Cacaocultuur in Nederlandsch-Indië is thans een „coffeecultuur” geworden en dienstbaar gemaakt aan de Surinaamsche koffie, die men er opzich aan aangeboden krijgt. Dit hoekje was gisteren een van de drukstbezochte van de jaarbeurs. Behalve bereide koffie krijgt men er ook een monnikoffieboonen om mee naar huis te nemen.

Als een zeer belangrijk voortbrengsel van Suriname werd ons verder hout genoemd. Een groote belangstelling bij den export hiervan is nog de geringe kennis, die er in ons land omtrent de eigenschappen der Surinaamsche houtsoorten bestaat. Om hieraan tegemoet te komen, heeft het Koloniaal Instituut, op verzoek van den Minister van Koloniën, een commissie van advies inzake het onderzoek dezer houtsoorten ingesteld. Deze commissie bestaat uit prof. van Iterson en dr. De Bussy. Zij heeft dr. Pfeiffer, een deskundige op het gebied, belast met de indentificatie van de verschillende houtsoorten, die voor export in aanmerking komen en hem opgedragen een sleutel voor de herkenning ervan samen te stellen. Voor de bezoekers van de jaarbeurs, die belang stellen in hout, was een bezoek aan de Surinaamsche afdeling ter zake zeker aan te bevelen. Want zij zullen er van kennis maken met een aantal fraaie houtsoorten van bijzondere kwaliteiten. Een van deze soorten is „Demerara Greenheart”, dat vroeger gebruikt werd, omdat het bestand was tegen de vernielende paalwormen van den paalworm, een vijand ook van de zeeveringen. Een paar jaar geleden is er eindelijk plotseling een nieuwe paalwormsoort opgetreden, men zou haast kunnen zeggen uitgebroken, niet alleen veel grootere gaten boort, maar ook vroeger gevrijwaard gebleven houtsoorten aantast. Daardoor kwam men in de noodzakelijkheid om ander hout dan Demerara Greenheart uit te voeren en men is erin geslaagd dit te vinden in twee soorten, namelijk nog onbekende soorten, n.l. Mambarrak en Basralocus, die zoowel door hun bijzondere bestand als door de aanwezigheid van zekere bestanddelen in hun vezels tegen de verwoestingen van den nieuwen vijand bestand bleken te zijn. Zij worden bij waterhouwkundige werken reeds toegepast. Het basralocushout is niet alleen sterk maar ook mooi, het heeft een bijzonder fraaie nerf en leent zich uitstekend voor de meubelfabricage. Tenslotte moeten wij van de afdeling Suriname een inzending stroochoeden, werk van de vlechten van het Surinaamsche Mariapatronaat, ver-

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f. 3.40 Gebonden f. 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeverster

Uit de persbeoordelingen:

... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen."

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid."

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin."

(Top Naeff in *De Amsterdammer*.)

... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit — de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen."

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
 Prinsstraat 47 Den Haag Tel. H. 474

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

de boschnegers behooren te worden aanhangig gemaakt."

5. Opzettelijk deel ik het voorgaande mede omdat, waar ik het beginsel huldig, dat dezerzijds slechts in het uiterste geval tegen eene beslissing van de Koloniale Staten moet worden opgekomen, welk beginsel ik voor eenigen tijd in een officieuze samenkomst met statenleden heb uitgesproken, ik wensch te bewijzen, dat aan de waarheid van die uitspraak niet behoefte te worden getwijfeld en dan ook meen te mogen vorderen dat zoodanige twijfel niet worde uitgesproken.

„De West” van 11 Augustus schrijft:

„Door de *New York Herald* wordt een seaplane naar Rio de Janeiro met 6 journalisten gezonden. Zooals men weet, viert Brazilië op 7 September zijn honderdjarig onafhankelijkheidsfeest. De vliegboot kan omstreeks 19 Augustus hier zijn om olie in te nemen. Ze zal maar kort hier blijven.”

In het nummer van 15 Augustus deelt het blad nog mede, dat de vliegboot wordt bestuurd door den vliegenier luitenant Walter Kinton. Dr. Euclydes Pinto Martins, van Pernambuco, een bekend Braziliaansch aviateur, zal Kinton als assistent vergezellen. De machine is voorzien van twee motoren en een toestel voor draadlooze telegrafie. De route en halteplaatsen zijn: New-York, Charleston, Nassau, Port-au-Prince, San Juan, Fort de France, Port of Spain, Georgetown, Paramaribo, Para, Manaos, Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, d.i. in totaal 8365 mijlen. De duur van de reis wordt op 97 vliegenuren geschat. De telegrammen melden, dat het vliegtuig heden New-York verlaten heeft. We vinden evenwel voor den vliegenier den naam Bye opgegeven.”

Aan *Neerlandia*, van September, ontleenen wij de volgende stukken:

Verkeer tusschen Oost- en West-Indië.
 Geachte Redactie,

Mag ik Uwe aandacht vragen voor het volgende:
 1. Tusschen Nederland en zijne Oost- en West-Indische bezittingen bestaat *zeeposttarief*, hetwelk aanzienlijk minder is dan het tegenwoordig hooge posttarief. De Oost geldt echter voor de West als buitenland, en omgekeerd, terwijl de verbinding toch geheel Nederlandsch is. Herhaaldelijk loopt men hier dan ook strafport op, omdat blijkbaar het publiek niet wil begrijpen dat de Nederl. Posten Suriname voor Oost-Indië als „buitenland” beschouwen.

2. In de afgelegenste plaatsen in Oost-Indië bestaat gelegenheid tot verzending op doorvoercognossement naar verschillende buitenlandse havens, mits vervoerd over Nederlandsche lijnen. Wil men echter in Batavia goederen met de Maatschappij „Nederland” en Kon. West-Indische Mail over Amsterdam naar Suriname verschepen, dan wordt dit geweigerd. Paramaribo kent men in Batavia niet. Men kan niet verder verschepen dan tot Amsterdam en moet daar zorgen voor iemand, die de goederen met de Kon. W.-I. Mail verder verzendt. Waarom die kunstmatige moeilijkheden tusschen Ned. koloniën? Mocht de aandacht van de betrokken overheden op bovenvermelde bezwaren vallen, wellicht is er dan verbetering in zicht. De gemeenschap tusschen Oost en West behoeft niet noodeloos belemmerd te worden.

Hoogachtend,
 P. COOL.

Paramaribo, 25 Juni 1922.

Van bevoegde zijde heeft men een onderzoek bevolgd naar de mogelijkheid om aan de wenschen in bovenstaand stukje geuit tegemoet te komen.
 Red.

Hollandsche herinneringen in Britsch Guiana.

In de „Port of Spain Gazette” komt een beschou-

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Tandarts CASSUTTO

PRINS MAURITSPLEIN 3

(vroeger Frederik Hendriklaan)

Spreekuur van 9—11 en 1—3.

Tarieven A en B volgens financieele draagkracht

Telef. SCHEV. 61

wing voor over Britsch Guiana, dat in 1814 voor Nederland verloren ging:

In spite of more than one hundred years of British rule many things still serve to remind of the old Dutch days. The settled portion of the colony is like a bit of Holland in the Tropics. Most of the cultivated land is below sea level at high water, and is, therefore, „empoldered,” that is protected by banks and dykes. The broad streets of Georgetown (the capital of the Colony) have trenches on either side of the roadway, and occasionally a canal down the middle. Many of the wooden houses built on stilts are reminiscent of Dutch models. The land law of the colony is still the old Roman Dutch law, and the constitution of the colony, Dutch in origin, is unlike any other in the British Empire.

De jaarlijksche algemeene vergadering van de vereniging van archivariissen in Nederland zal dezer te Utrecht worden gehouden. De heer R. Bijlsma, rijksarchivaris te 's-Gravenhage, daarin een voordracht over de West-Indische archieven houden.

Mr. Warmolt Tonckens J.L.zn., oud-gouverneur van Suriname, is Zaterdag in den ouderdom van bijna 74 jaar te Utrecht overleden.

Mr. Tonckens was geboren te Peize, in Drenthe, en had gestudeerd aan de universiteit te Groningen, waar hij in 1873 tot doctor in de rechten werd bevorderd. Hij is daarna achtereenvolgens advocaat te Groningen, redacteur van de *Prov. Gron.* schoolopziener en rentmeester van de bezittingen van de stad Groningen geweest. In 1886 werd hij gouvernements-secretaris in Suriname, en in 1891 volgde zijn benoeming tot gouverneur van Suriname.

De overledene was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Curacao.

17 Juli 1922.

Er is nu ook eene officieele tegenspraak van *Amigoe*-verslag gekomen. In ons blad van 17 Juli l.l. lieten wij uitkomen de eenigszins potsierlijke rol, die men den heer Mr. J. B. Gorsira had toebedacht, welke 15 Juli zou hebben beloofd „het ziele te zullen doen, om tot een goed einde der staking te geraken,” in den morgen van den 17den geen sluitsel omtrent het resultaat zijner bemoeiingen zou hebben kunnen geven en uit wiens houding men ten slotte ten onrechte iets zou hebben opgemaakt, wat aanleiding tot de uitbarsting zou hebben gegeven.

In de *Amigoe* van 29 Juli l.l. schrijft nu de heer Gorsira: „Op Zaterdag, 15 dezer, heb ik niet anders der meer beloofd „het mijne te zullen doen om tot een goed einde der staking te geraken”, doch personen, die bij mij waren, eerst gevraagd of de Curacaosche Roomsche Katholieke Volksbond, in de kranten bekend had gemaakt, dat de staking hem als hun vertegenwoordiger hadden aangewezen, met mijn bemiddeling genoegzaam (n.l. om te voorkomen dat ik vergeefsche moeite zou doen). Toen men mij hierop niet bevestigend kon antwoorden, heb ik verzocht om mij bericht te brengen, of dat de Bond mijn bemiddeling goed vond, of dat hij verder niets met de stakers had uitstaan. Het antwoord hierop werd Maandagochtend gebracht. Men kwam dus toen niet om uitsluitend doch om het verzoek te herhalen, met goedvinden van den C. R. K. V. Daarop heb ik mij begeven naar de beide agentschappen en terwijl ik daar ongeveer drie kwartier was, kwam de menigte schreeuwende en steenen werpende op het achtererf van het kantoor van den K. W. I. Maildienst en van de heer Maduro binnenstormen, terwijl de politie beproefde trachtte tegen te houden. Toen ik onmiddellijk hier-

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85
 The Hague

Sport articles and clothing of every description

Wissel in- en Verkoop.
Credietbrieven.
Telegrafische
Uitbetalingen.

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252 **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURACAO **CARACAS**
130 **VENEZUELA**
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen.
Handelsinformaties.
Rembours- en
Document-Credieten.

Op dat erf verscheen, was er geen kwestie van iets op te maken uit mijne houding, want de me-
handelen en te ontwapenen en reeds in vollen
gewelddadigheden te plegen.

Northheidshalve zal ik verdere onnauwkeurighe-
niet bespreken."

Dit schrijven heeft de heer Gorsira een officieel
karakter, als uitgaande van het parket gegeven.

Het is afdoende, en bevestigt onzen eersten in-
drak, dat het verslag van de Amigoe gekleurd was.

Trouwens bovenstaande mededeelingen stemmen
overeen met hetgeen Voz dipueblo daarover geschre-
ven heeft. De Amigoe-redactie zegt nu ook zelf bij

de gebeurtenissen van 17 Juli niet tegenwoordig te
zijn geweest en het gewaagd te hebben, zoo objectief

mogelijk weer te geven wat zij van anderen vernam.

Nog deelt hetzelfde blad mee, dat de gewonden,
ook de commandant Appel, herstellende zijn.

Het nieuwe contract, dat met 1 Aug. l.l. in wer-
king zou treden (zie ons nummer van 17 Aug. l.l.),

is geteekend.

Als derde slachtoffer is een Venezuellaan over-
leden.

In Cruz deelt mee, dat 20 personen gearresteerd
zijn, van welke eenige weer vrijgelaten zijn.

Hoe zit dat?

De A. d. C. deelt mee, dat de K. R. weer vergade-
ring kan. „Reeds werd uit Nederland bericht ont-
vangen, dat de heer C. S. Gorsira JPEz. eerst door

de leden gekozen, nu ook door de Regeering werd
benoemd."

„Reeds" is hier kostelijk. Maar het blad ver-
mijnt wijselijk (of toevallig?) waartoe de heer Gor-
sira gekozen en benoemd is. Toch niet tot voorzit-
ter, want dat is de heer Statius Muller, of tot onder-
zitter, immers de heer Lansberg heeft als zoo-

niel bedankt. En krachtens welk recht heeft
hij hem gekozen, en de Regeering (bedoeld zal
zijn: de Koningin) benoemd? En hoe komt het,

dat de heer Gorsira en gekozen en benoemd is?

Dit lijkt ons voor een staatsrechtgeleerde een
vraag om te wateranden, of eene vergadering on-
der die gekozen plus benoemde leiding wel wettig

en de verordeningen, aldus vastgesteld, wel
uitvoerkraft hebben.

Lintjes.

Onder de geridderden vonden wij nog G. G. de
Waal C.Gzn., dir. van de Curaçaosche bank, die
getuigd is met het officierskruis der Oranje Nassau

Bovenwindsche eilanden.

In een ons welwillend ter inzage afgestane brief
van een onzer bovenwindsche eilanden lezen wij:

„Het Hollandsch bestuur dezer eilanden —
mag er zijn en er is wel reden voor eenigen natio-
nalen trots. Al is de tong Engelsch, het hart is Ne-
derlandsch. Jammer, dat het bezoek van den Neder-
landschen kruiser „Zeeland" nu weer een teleur-

ing is geworden. Het schip heeft in Suriname
wel als in Curaçao de vlag vertoond, doch wat
de eilanden betreft, zich bepaald tot een bezoek

aan enkele uren op St. Martin alleen om de wire-
n te keuren. En dat terwijl de andere eilanden
nu stoomens verwijderd liggen. Vooral voor

St. Martin zou een officieel bezoek zoo nuttig ge-
weest zijn."

Bevolkingsregister.

De heer N. E. Henriquez, die vanuit Nederland
onze West-Indische koloniën is gezonden om
bevolkingsregisters aan te leggen, en daarmee eerst
in Suriname werkzaam was, heeft thans in Curaçao
deze zaak ter hand genomen.

Adjutant en Commandant.

In plaats van luitenant van Eijk van Voorthuysen
is luitenant Landzaat tot adjutant van den Gouver-
neur benoemd. De detachering van majoor van
den Haag is met 7 maanden verlengd.

Posttarief.

Het zeeposttarief vanuit Curaçao is thans gelijk
gemaakt aan dat vanuit Nederland.

Auto's.

No. 295 is, naar de Amigoe meldt, aangekomen.

Marktberichten.

De aloë blijft laag, er is bijna geen verkoop. De
dividivi toont neiging tot stijging, daar de haiden
meer aftrek vinden en er dus weer nieuwe gelooid
moet worden.

Koffie is stil, cacao meer vast.

Er komt een tikje meer leven in den handel.

Ook de hoedenindustrie leeft wat meer op.

(A. d. C.)

Ingezonden Stukken.

Geachte Redactie,

In het Koloniaal Weekblad van 10 Aug. j.l., onder Cu-
raçao „Emigratie", staat:

„Wij lezen in de stukken der nieuwe begroting, dat
in 1921 ongeveer f 20.000.— is uitgegeven voor het
terugbrengen van Curaçaoënaars, Arubianen en Bonai-
rianen van Cuba. Tengevolge van de werkloosheid, ont-
staan door de suikercrisis, verkeerden deze lieden in
zeer behoeftige omstandigheden en zij moesten op kos-
ten der kolonie worden overgebracht, daar de werk-
gevers zich niet aan het contract hielden om voor
hunnen terugkeer te zorgen.

Dit is dan het einde der emigratie. Een vrij roem-
loos einde. En het zou wat waard zijn, als men de
vraag kon beantwoorden, of de heele zaak, economisch
gesproken, voor de kolonie voor- of nadeelig is ge-
weest. De veronderstelling lijkt niet ongerijmd dat een
eventueel batig saldo niet heel groot zal geweest zijn.

En andere vraag is: wat nu? Zal men blijven
wachten op den volgende nittocht? Die van twee jaren
terug was niet de eerste en zal ook de laatste wel niet
zijn. Gouverneur Helfrich heeft indertijd meermalen
gewezen op de nadeelen van zulk eene emigratie. Het
zijn de slechtste elementen niet — wat energie, werk-
kracht en werklust betreft — die op deze wijze heen-
gaan. En voor den moreelen kant der zaak is het van
beteekenis, dat wel veel verdiend wordt, maar slechts
weinig gespaard, en dat de achtergelaten betrekkingen
maar al te vaak vergeten worden, althans onverzorgd
gelaten.

Daarom had die Gouverneur bij zijne plannen tot
economische opheffing ook hiermee rekening gehouden
en maatregelen voorbereid, om in samenwerking met
particulieren, de werkgelegenheid te verruimen. Het
tegenwoordig bestuur neme een en ander nog eens in
studie. Voorkomen is beter dan genezen."

Dit is een zeer belangrijk iets, ook in verband met de
faillissementsaanvraag van de Sisal-Maatschappij en ik
vroeg mij af: is het, aan de hand van die feiten,
verantwoord geweest, dat de Minister van Koloniën
f 35.000.— (over een paar jaar te verdeelen) als ren-
teloos voorschot weigerde, terwijl bij het verleenen daarvan
de voortzetting der maatschappij verzekerd was, die op het
oogenblik pl.m. 350 H.A. beplant heeft met sisal, een oogst
te velde heeft staan van pl.m. f 50.000.— en een complete
zeer moderne in uitstekende staat verkerende verwer-
kingsinstallatie, die meer dan f 70.000.— in 1918 heeft ge-
kost en waardoor minder emigratie noodig zou zijn en niet,
zoons nu een aantal uit Cuba teruggekeerde armen, moeten
worden ondersteund, hetgeen toch ook geld kost, dat in
geen geval in 's lands kas terugkeert en verder een uit
moreel oogpunt zeker minder gelukkige steunverleening is
dan door arbeid te geven op de Sisalterreinen.

Het faillissement van bovengenoemde maatschappij is
uitgesproken, maar het kan worden ingetrokken. Ik weet,
dat er pogingen zijn gedaan om de zaak te redden, maar
de houding van den Minister schrikt particulieren ook
nog af.

Deze zaak is opgezet, deels op verzoek van het gouver-
nement van Curaçao, onder aanvoering, dat het zoo noodig
was, al ware het met offers uit 's lands kas, een middel te
vinden om een deel der arme bevolking een geregelden en
loonenden arbeid te verzekeren.

Uit het boven voorkomende in het Koloniaal Weekblad
blijkt, dat die noodwendigheid nog bestaat. Een voortzetting
der Sisalzaak zou ten goede der bevolking komen en 's Rijks
landhouwkundig adviseur, de heer Kakebeke, raadde dan
ook voortzetting aan, maar het advies van niet-deskundigen

Stoom-, Wasch- en Strijkrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

MEDICINALE KRUIDEN

van A. KRAJENBRINK, Soerabaja, Java (N. O. I.)

- DIABETA** tegen Suikernichte in elk stadium
- AGENTIA** tegen Verval van Krachten, Uitputting, Zwakte
- PANAS** tegen Malaria
- RHOIDIN** tegen Ambeien (haemorhoiden)
- ABDOMIN** tegen Dysenterie, Chronische Diarrees
- LAXA** tegen Vetzucht, Hardlijvigheid

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek
„DE KOEDOE", Fred. Hendriklaan 166,
Scheveningen, Telefoon Sch. 1053 13

BESCHIKBAAR.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1D.
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

C. P. A. NICOLAI
BUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Nieuwste Modellen.

HADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Prinsestraat 47 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

VERSCHENEN:

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

PAS VERSCHENEN DE 2E DRUK van

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

IOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NEBELING te Brussel) worden systematisch **schriftelijke lessen gegeven** (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleeding. Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

werd helaas gevolgd. Schuilt hier mogelijk een addertje onder 't gras? De curator in het faillissement, Mr. Plantenga, Heerenstraat, Den Haag, zal desgewenscht zeker gaarne inlichtingen geven. Zou geen redres mogelijk zijn in het belang der arme bevolking? Met dank voor de plaatsing, OUTSIDER. Amsterdam, 11 Sept. '22.

Uit den Verren Vreemde.

Het blijft donker in het Morgenland.

Het liet zich aanzien dat alle partijen, die een woord willen meespreken in de kwestien van het Nabije Oosten, tot overleg genegen waren, toen, een zevental weken geleden, plots de Grieksche regeering met haar besluit kwam om tegen Konstantinopel op te rukken. Het moest nu maar uit zijn met het voorbereiden van conferenties, het houden van conferenties, die weer voorbereiding waren voor volgende conferenties. Koning Constantijn, zich door zijn naam klaarblijkelijk aangewezen ziende om zegevierend Konstantinopel binnen te rukken, begon met het Grieksche parlement te verdagen, aldus zich de noodige vrijheid van handelen gevend, vaardigde bevelen uit voor versterkte troepenbewegingen naar Klein-Azië, doch vooral naar Thracië. Hij liet aan Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië weten dat hij besloten had het Turksch-Grieksche vraagstuk tot een oplossing te brengen. Den 29e Juli volgde een nota aan dezelfde adressen, waarin het middel tot die oplossing werd aangegeven, t.w. de bezetting van Konstantinopel door de Grieken. De autorisatie hiertoe werd van Parijs, Londen en Rome gevraagd. Wij hebben hier destijds dadelijk op 't onzinnige van dit plan gewezen en de kans op een bevestigend antwoord op nul gesteld. Inderdaad waren alle antwoorden afwijzend, en de bevelhebber over de in Turkije gestationeerde geallieerde troepen, de Britsche generaal Harington, gaf ook te kennen, dat hij zich zou verzetten tegen een overschrijden van de Thracische demarcatielijn. Constantijn durfde nu zijn besluit niet doorvoeren, maar hij sprak stellig uit dat hij Smyrna niet wilde ontruimen, en Sterghiades, hooge commissaris in Klein-Azië, kreeg de opdracht aan het daar door Griekenland bezette gebied, onder den naam van Ionië, politieke zelfstandigheid te geven, onder Grieksche protectoraat en garantie van het Helleensche leger.

Hiermede ging de koning echter in tegen hetgeen de Parijsche conferentie van 26 Maart als grondslag voor de verdere besprekingen had aangenomen. De toen aan Athene, Konstantinopel en Angora voorgestelde grondslag berustte o.a. immers op het terugtrekken der Grieken uit Klein-Azië, waar de Turksche soevereiniteit voortaan onbetwist zou moeten zijn. Zoals men zich herinneren zal, had die Parijsche conferentie ook het denkbeeld geopperd, om, in afwachting van de nadere besprekingen, een wapenstilstand te laten ingaan. De oorlogvoerenden hadden zich in beginsel hiermede vereenigd, maar over details van de uitvoering was verschil blijven bestaan. In April nog verklaarden de twee Turksche regeeringen zich verder bereid tot nadere besprekingen, maar Athene bleef 't antwoord schuldig op de hiertoe ontvangen uitnodiging. Naar beweerd werd, zou Engeland wel in Parijs mede de ontruiming van geheel Anatolië door Griekenland als grondslag eener overeenkomst hebben aangenomen, om zoo den weerstand van Angora te ontzenuwen, maar zou het toch weinig voelen voor een onbetwiste toewijzing van geheel Klein-Azië aan Turkije, terwijl het ook groote moeilijkheden voorzag wanneer, zooals te verwachten was, van Turksche zijde Adrianopel, het meesterschap over de zeeëngten, en het bezit van het schiereiland Gallipoli zouden worden opgeëischt, en Frankrijk, wellicht met Italië aan die eischen steun zou verlenen. Daarom heeft men in het talmen van Griekenland om te antwoorden, in de stoutmoedigheid van de vraag om tegen Konstantinopel te mogen oprukken, in de verklaring daarna om Smyrna niet tot Turksch gebied te willen maken, en in de versterking van de troepenmacht zowel in Klein-Azië als in Thracië, Britschen invloed willen zien. Erkend moet worden, dat de Grieksche Regeering zich in een moeilijke positie bevond. In het land zelf deed een nationalistische partij zich sterk gelden tegen 't prijsgeven van Smyrna, ware dit nu, zonder slag te wagen, toch geschied, koning Constantijn zou 't zwaar te verantwoorden hebben gekregen tegenover hen, die hem dit als schande en verraad zouden hebben blijven voorhouden, temeer nog omdat algemeen werd geloofd, dat Engeland Griekenland niet in den steek zou laten.

In Europeesch Turkije verliep de zaak verder vrij kalm. Bij de Tchataidjalinie slechts eenige weinig beduidende

UITZENDING Hollandsche en Indische Diners

Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
Soep, Croquetten, Aardappelen, Vleesch en Pudding
Indische Diners met rijst vanaf f 1.25
Diners van zeven gerechten f 1.75
Kip met acht gerechten f 2.25
Kip met negen gerechten f 2.75

Aanbevelend, N. OESIN
BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON M. 51

ontmoetingen tusschen Grieksche patrouilles en de Turksche gendarmerie.

Bepaalde de in berusting opgevoede regeering te Konstantinopel zich tot protesten bij de vertegenwoordigers van vreemde mogendheden, die, welke van Angora uit, de Turksche beweging leidt, zou zich zelf niet meer zijn dien zij bij dergelijke provocatiën kalm op den uitslag blijven wachten. Goede politici, als de Kemalistische leiders zijn, zorgden zij voor verspreiding van alle heren en geruchten over bewegingen van 't Grieksche leger en Grieksche scheepsmacht, om overal de overtuiging te tigen, dat de schuld niet bij Angora zou liggen, want dit gedwongen zou zijn tot krachtige tegenmaatregelen over te gaan. Onderwijl bereidden zij zich tevens ook dergelijke maatregelen voor.

Griekenland mocht nog een oogenblik van verhoogde geestdrift beleven. Lloyd George, in het Lagerhuis te Londen, noodigde zich over de Levant-aangelegenheden te verbrachten de houding van Turkije in herinnering bij den tegen de entente, en hij sprak daarna van de slachtoffers aangericht onder een vreedzame bevolking. De balans eerlijk voor de twee tegenover elkaar staande partijen gehouden worden; 't gaat niet om een vraag van godsdienst niet om de tegenstelling van mahomedaan en christen gaat om een vraag van menselijkheid. Wij, zeide de Engelsche premier, die de overwinnaars van de Turken hebben 't recht waarborgen te vragen en hun te doen grijpen, dat wij deze niet prijs wenschen te geven.

Constantijn, die nog steeds niet officieel door Groot-Brittannië als koning van Griekenland erkend is, zag in een handreiking, en zijn omgeving juichte 't met hem. Felthi Bey, minister van buitenlandsche zaken in Angora, na besprekingen te Parijs gehouden, naar Londen gegaan, kon daar geen toegang vinden bij Lloyd George, lord Curzon, niettegenstaande hij, naar verzekerd werd, vredesvoorstellen kwam.

Met dit al scheen de Britsche regeering toch niet afgestemd te hebben van het voornemen om over de kwestie te spreken. Ongeveer tegelijkertijd ontving de Fransche regeering uit Londen en uit Rome antwoord op haar vraag om tot nader overleg te komen. Aangenomen werd het principe om over de op 26 Maart te Parijs geformuleerde grondslagen met vertegenwoordigers uit Konstantinopel, Athene en Athene in onderhandeling te treden. Venetië, een andere stad in Italië, werd als plaats der samenkomst aangenomen. Aan een evacuatie van Klein-Azië door de Grieken, zooals eerst bedoeld was, kon, meende men, wel niet meer als voorwaarde gedacht worden. Op de punten, als 't onderzoeksrecht van schepen, de bevestiging der minderheden en 't vaststellen van een datum van de conferentie, werd niet dieper ingegaan. Men kreeg de indruk, dat de bijeenkomst wel niet eerder dan eind oktober zou kunnen worden bijeen geroepen. Engeland hoopte op nieuwe gebeurtenissen, die de positie der Turken zouden verzwakken.

Wij teekenen hierbij nog even aan, dat de uitvoering een andere regeling, die met 't voorgaande in verband kwam, evenmin vlot ging. Men zal niet vergeten zijn, dat op instel van Engeland, besloten was tot het zenden van een internationale commissie naar de Levant om een onderzoek in te stellen omtrent de juistheid der beschuldigingen van de moorden en de mishandelingen, waarvan de Grieken derheden slachtoffer zouden zijn geworden. De kosten van zending waren op 100.000 (goud) fr. begroot. De Fransche regeering verzocht de Fransche regeering 1/3 van de drag te mogen ontvangen. Frankrijk had hiervoor op der budgetten geld uitgetrokken, en zeide dus niet beschikbaar te kunnen stellen; ook kon het de schuld niet geven dat het Parlement zich bereid zou verzetten voor dit „politieke” doel een som uit te trekken. Het partijdig onderzoek door bemiddeling van het Rode Kruis was hiermede van de baan.

Intusschen hadden de groote mogendheden de drie commissarissen der geallieerden in Konstantinopel, de raal Pellé, sir Horace Rumbold en markies Garoni, gewezen als hare vertegenwoordigers te Venetië, en noemden Angora en de Hooge Porte de namen van afgevaardigden, reeds scheen 't wachten alleen, nog op 't navolgen van dit voorbeeld door de regeering van Athene, die zelf vermoedelijk wachtte op den indruk van haar aanstaande groote overwinning op de Turken. Berichten kwamen van een in Klein-Azië door de Turken hervat offensief. Berichten, die al spoedig gewag maakten van een doorbreken van de Grieksche linie tusschen Angora en Serraike, van een overschrijden van de spoorbaan tusschen een verbreken van de telegrafische gemeenschap tusschen het front en Smyrna. De ongelukstijdingen voor het Grieksche leger volgden elkander op, al grooter wordend in tal en in omvang. Afiom Karahissar, Eski Cheir, Bili-

Lunchroom - Thee-Concert

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG bij het Stadhuis

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang, Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

welke thans reeds van Angora uit geformuleerd worden, staat b.v. die van „Adrianopol Turksch” vooraan.

Wij weten niet of wij Griekenland bij zijn nederlaag wel zoo beklagen moeten als bij een ongeluk van dezen omvang oirbaar lijkt. Men zal ons niet kunnen verwijten ons in deze als „voorspeller na afloop” op te werpen, wanneer wij verklaren dit verloop voorzien te hebben. Spanje, Italië, Griekenland blijven aan den overwal van de Middellandsche zee de eb en vloedpolitiek volgen van nu en dan energiek optreden, daarna inslapen, om dan pijnlijk wakker geschud en afgestraft te worden. Dit kost aan menschenlevens en geld meer dan in redelijkheid te verantwoorden is en leidt tot geenerlei verblijdend resultaat, noch voor de bevolking der betrokken landen, noch voor het zich noemend moederland.

Kan de ontvangen les Griekenland over zijn Klein Azië-droom heen helpen, kan het zich hierdoor los maken van de Britsche inblazingen, kan het zoo eindelijk verlost worden van de oorlogplaat, waaronder het acht jaren onafgebroken zucht, dan zal 'tvooreerst nog wel geen gouden tijdperk zien aanbreken, want 't zit tot over de ooren in de schuld, maar dan zal 't toch kunnen gaan denken aan een herstel en een opbouw van den welvaart binnenlands, zooals deze alleen in tijden van vrede mogelijk zijn.

Spanje is na de afstraffing in het Rif nog niet wijs geworden; Italië heeft weer een avontuur in Tripolis opgezet. Indien Griekenland wijzer geworden is, kan de nederlaag het ten zegen worden. Zijn andere vreemde gegadigden mede genezen van de lust om meester te spelen over Klein Azië, dan behoeft 't zelf de mededinging niet meer te vreezen, die in de koloniale politiek een zoo groote, verraderlijke en dikwijls verderfelijke rol speelt.

Het vraagstuk van Konstantinopel, van de zeeëngten, toegang tot de Zwarte zee, van een Europeesch Turkije is met dit al echter in geen geval als opgelost te beschouwen. Het is alleen een nieuwe fase ingetreden. Doen Engeland en Noord-Amerika alsof zij in deze kwestie een wil hebben door te drijven, zij zullen ondervinden hoe sterk de positie van Angora ook ten deze is. Kemalpacha heeft door de overwinningen in Klein Azië ook nieuwe kracht gegeven aan de mohamedaansche beweging in de geheele wereld, die omgekeerd hem weer steunt, en de Sovjet-regering is er mede dadelijk bij geweest om hem te herinneren, dat hij haar ook aan zijn zijde zal vinden, waar hij den strijd tegen de geallieerden aandurft.

Indien de conferentie van Venetië nog doorgaat, heeft er wel een zeer groote verandering van tooneel en in de verdeling van de hoofdrollen plaats gehad, vóórdat het scherm opgaat.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIEN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

AAN DE AFDEELINGEN.

De heer R. J. GODDARD, Vijverweg 46, Rotterdam, stelt zich in het aanstaand seizoen wederom beschikbaar tot het houden van voordrachten met lichtbeelden en interessant demonstratie-materiaal. Onderwerpen:

I. *Sumatra's Oostkust Deli en Delianers*; wording en ontwikkeling van het gewest, handel en cultures. Medan als hoofdplaats en cultuurcentrum; naar de Bataklanden en het Toba-meer; de Batakkers en hun kunstnijverheid.

II. *Over Indische Kunstnijverheid*. Voornaamste vormen van kunstnijverheid, inzinking en mogelijkheden tot opheffing.

AAN DE AMSTERDAMSCH E LEDEN.

Ten einde de leden der Vereeniging „Oost en West” in de gelegenheid te stellen de opvoeringen van het Hollandsch-Indische tooneelwerk: „Als de Bandjir aanrolt.....” bij te wonen,

ROTTERDAMSCH E LLOYD

Directie: WM. RUYLS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Gezegelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

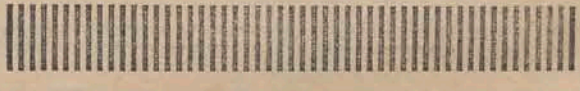
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

DANS-INSTITUUT WEIJNE

21 Jonkerfransstraat 21
49-50 Schiedsingel 49-50
ROTTERDAM

Grootste en meest bezochte
1ste Klas Inrichting

BESCHIKBAAR

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL.

Correspondentschappen in vele plaatsen.
 Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
 ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a.
 ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksupzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan vragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

in handen der Kemalisten. Het Grieksche front werd door in drie van elkaar gescheurde stukken verdeeld. Helleensche legermacht trok gedemoraliseerd terug. Zoolks 't in de zuidelijke landen gebruikelijk is, viel de publieke opinie den bevelhebber in Klein Azië, Generaal Hadjianestes, dadelijk heftig aan. Terwijl Griekenland, onder aanmoediging van Engeland, naar Konstantinopel keek en troepen van Klein Azië naar Thracië overzocht, had Kemalpacha alles gereed gemaakt voor den in Anatolië uit te voeren zet en hij had hiervoor niet de geringste moeite van de geallieerden noodig. Hij heeft hen voor de voldongen feit gesteld, lachend om wat Engeland hieraan zal willen inbrengen. Juist een jaar nadat de Grieken de moeijeligheden welke 't land opwierp, hebben de Kemalisten teruggeworpen, om daarna verder zegevierend voort te gaan. In September speelt daar de overgang van het regenseizoen af, voorlooper van den voor militaire operatiën hoogst ongunstigen winter. Kemalpacha weet dit maar al te goed, hij heeft daarom zonder rustpauze door-

in Athene kwam men in een wanhopige positie. De geest van 't leger bleek zoo slap, dat de hoop op een doen keeren van de kansen al spoedig opgegeven werd. De terugtrekkende troepen plunderden de plaatsen waardoor zij trokken en staken er meestal de vlam in. Waar tegenstand werd gemaakt, eindigde de strijd met een glansrijke overwinning van de Halve maan. Over een front als van de Dollard tot aan de Dardanelen bewogen de Kemalistische colonnes zich zegevierend vooruit. Hun rechtervleugel leunde aan de Zee van Marmora, hun linker boog dreigend om Smyrna heen. De voorbeelden uit de krijgsgeschiedenis van een verdedigende wending, van een onverwachte uitkomst werden opgehaald om er den moed bij het Grieksche volk nog in te houden. Generaal Hadjianestes werd als opperbevelhebber van Klein-Azië vervangen door generaal Tricoupis. Maar de heer had het noodlot op de Grieken drukken. Ternaauwerd hij deze het commando aanvaard, of hij werd bij een aanval van de Turken zoodanig omsingeld, dat hij zich met zijn staf krijgsgevangen moest geven.

De aanvaller lastte tot bij Smyrna door. In den vreemden toen ook benauid om 't hart geworpen te worden, vooral in en om Smyrna wonen vele velen van vreemde nationaliteit en zeer velen, die in Anatolië en vooral in en om Smyrna wonen bevoorrecht waren. Deze allen zagen hun veiligheid bedreigd, zoowel door de zonder tucht, losbandig vluchtende Grieksche krijgers, als door de oprukkende Turksche nationale legers. Afgescheiden hiervan zitten de groote mogendheden zoo aan het Turksche vraagstuk vast, dat zij onmogelijk slechts toeschouwers konden blijven bij den zich voltrekkende strijd. Dit heeft Engeland, Frankrijk, Italië, Amerika er dan ook toegebracht oorlogs- en transporttroepen naar den oosthoek van den Middellandschen Zee te sturen, om er politieke politie uit te oefenen en vluchtelingen in veiligheid te brengen.

Het kabinet is afgetreden. De positie van koning Constantijn wordt zwak genoemd. Scheen 't eerst dat of Venetië redding uit de ballingschap zou worden teruggekomen, of de koning zou abdiqueeren om kroonprins Constantijn op den troon te brengen, in Triantaphilakos is een minister van Constantijn als vorst nog wil beproeven.

De heer is Smyrna zelf ook gevallen. Het geheele Grieksche leger is in krijgsgevangenschap gegaan. De groote mogendheden trachten bij de kusten nog eenigen invloed te behouden, maar Moestapha Kemalpacha wil 'tzaakje zelf doen. Angora zal voor Klein-Azië eischen: „Bemoeien er maar niet mee, ik vraag eenvoudig alles.” Toch doet de groote mogendheden zich niet buiten de afdoende houding.

De heer doet zonderling aan ook nu nog van Engelsche zijde de hoop te zien. Kemalpacha blijft beschouwen als een bestuurdertje, dat de Britten niet naar de oogen moet zien. Lloyd George zeide men aardig, in de politiek van het Nabije Oosten op het verkeerde paard gezet. Als een echt speler gaf hij hoop niet op de veine te zien keeren; bleef Frankrijk en Angora zetten, hij bleef 't met Athene houden. Hij moet het geloof aan de kanswisseling hebben prijs gegeven. De Britsche pers legt er echter nadruk op, dat naast de Turksche vraagstuk, het vraagstuk van het Turksche rijk een belangrijke plaats blijft en zij wil dit losmaken van het Angora-vraagstuk. Een herstel van de Turksche positie in Europa zou de weder doen opleven van het Balkangeharrewar, hetgeen de voornaamste bron van onrust in Oost-Europa is. In hoever dit juist is kan hier voorloopig buiten beschouwing blijven; vast staat echter, dat Kemalpacha volkomen niet genegen is om zich buiten het Europeesch vraagstuk te houden, noch om dit los te maken van het thans behaalde wapensucces. Onder de eischen,

Passagiers- en Vrachtdienst
 van Rotterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
 SOERABAJA, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

Passagiers- en Vrachtdienst
 van Rotterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
 SOERABAJA, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

**N.V. Gogarn's Meubeleering-MU
V/H LE COINTRE & CO.**

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Noordeinde 64
S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

BESCHIKBAAR.

FAMILIE-BIOSCOOP

Prinsstraat 40 Telefoon H. 7477

VOORSTELLING

Iederen avond 8 uur

Zaterdag, Zondag en Woensdagmiddag speciaal

KINDER-MATINÉE'S

Heerlijke middagen voor de kinderen.

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

heeft het Bestuur van den *tooneelkring „De Schouwspelers“* (Leider: F. J. W. Sandel) besloten den termijn van inzending der z.g. „Bandjircirculaire“ tot den 1en October a.s. te verlengen.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de wis- en natuurkunde,
Leeraren in de geschiedenis,
Leeraren in de Duitsche taal,
Leeraren in de Fransche taal, allen volledig bevoegd.
Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer met de hoofdkante en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Twee directrices bij de militaire hospitalen.
Opzichter voor den waterstaat en de burgerlijke openbare werken (gediplomeerden).
Opzichter voor de landsgebouwen (gediplomeerden).
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Opzichter werkplaats voor de afd. instrumentmakerij. IJkers.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Technicus voor electro-zwakstroom.
Gouvernements-accountant.
Contractswerkman-ketelscheepmaker en contractswerkman-smid voor het marine-etablissement te Soerabaja.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling, onderafdeling B, van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 6 tot 13 Sept. 1922.

Nieuwe Leden.

H. Radersma, Ass.-Resident, Den Haag, Van den Eijnde-straat 6, f 5.
W. H. van der Haas, Gep. Houtvester, Den Haag, van Boetzelaerlaan, f 5.

Contributieverhoging.

Dr. G. van der Harst, oud-Dir. Off. v. Gez., Amersfoort, de Witlaan 5, van f 2.50 op f 5.

Afschrijven.

W. P. A. Alberti, Ambtenaar Tolrechten, Den Haag, Kranenburgweg 38.
J. W. Bausch van Bertsbergh, Den Haag, Frankenslag 166.
G. J. H. Brujinis, Gep. Luit.-Kolonel, Den Haag, Copernicusstraat 81.
M. H. van Waveren, Den Haag, Plein 22.

Adresveranderingen.

Mr. J. Pilon, van: Kuranstalt Obladis Post Prutz bei Landeck (Tirol) naar: Haus „Giere“, Pontresina, Engadin.
F. K. Scherius, oud-Hoofding, van: Herrenalb, Schwarzwald, naar: Hotel Fürstehof te Wiesbaden.
J. G. L. Houthuysen, oud-Notaris, Basel, van: Hotel Schweizerhof naar: Pelikanweg 3.
Mr. H. A. Idema, Voorzitter Landraad, van: Ambon naar: Celemborg.
K. F. A. Zeiler, Kapitein Inf., van: Solo naar: Amersfoort, Laantje 3, f 5 (heeft contr. '22 reeds in Indië betaald).
E. A. Th. Haase, Weltevreden, van: Dep. v. Justitie naar: Hoofdkantoor Gevangeniswezen.
J. Ch. Tokaija, Griffier Landraad, van: Weltevreden naar: Patjitan.
S. A. Blok, Ingenieur B. O. W., van: Weltevreden naar: Koetaradja.
S. J. A. Buckler, Opzichter Landsgebouwen, van: Dep. B. O. W. naar: Weltevreden.
C. Habich, Onderhoofd 's Lands Baggerbedrijf, van: Dep. B. O. W. naar: Weltevreden.
C. J. Albinus, Commies P. en T., Weltevreden, naar: Hoofdbureau Telegrafic.
C. A. M. Asselbergs, Controleur P. T. T., van: Hoofdbureau P. en T. naar: Weltevreden.
A. van der Stoep, Commies P. T. T., van: Weltevreden naar: Banda Neira.
L. Livain, Onderw. H.-Ch.-S., van: Weltevreden naar: Buitenzorg.
Mej. M. J. Rottier, Onderwijzeres, van: Weltevreden naar: Cheribon.
H. J. Siegenhorst, Leeraar A. M. S., van: Weltevreden naar: Djokdja.
J. Molenaar, Gezaghebber Gouv. Marine, Weltevreden, van: Dep. van Marine naar: Hoofdkantoor v. Scheepvaart.
H. F. L. Krämer, Kapitein Inf., van: Tapa Toean naar: Meulaboh.
C. A. Schnitzler, Controleur B. B., van: Salatiga naar: Magelang.
K. Reynsdorff, Gep. Refr. B. B., van: Weltevreden naar: Bandoeng.
Dr. A. Rant, Leeraar N.-I.-A.-S., van: Buitenzorg naar: Soerabaja.

BREDA **Bredasche Luxebroodfabriek**
Telefoon **F. 't SAS**
No. 72 Hofleverancier
beveelt zich beledigd aan voor de levering van alle soorten **BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET, ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.**
Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

F. J. Nainggolan, Gouv. Ind. Arts, van: Tondano Magelang.
G. Fiesing, Lid Hoofdbestuur Suikerbond, van: Den Javastraat 12, naar: Soerabaja.
C. W. van Oyen, Res. Kapitein der Genie, van: Den Rijklof van Goensstraat 55, naar: Bandoeng, Sabang.
W. H. E. Scheurer, Controleur B. B., van: Den Eschdoornstraat 70, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
M. T. Velsing, Ass.-Resident, van: Den Haag, Meerdervoort 157, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
W. Stemmerik, Adj.-Contr. Agrar. Zaken, van: Amsterdam, Corn. Anthoniszstraat 36, naar: Solo.
J. A. Polak, Gouv. Landmeter W.-I., van: Den Haag v. Kol., naar: Utrecht, van Limburg Stroomstraat 25 de contr. '22 reeds voldaan).
D. van Nijmegen Schoonegevel, van: Venezuela, naar: Voorburg, Huis „De Werve“, p.a. den heer houdt, f 5.
Mr. C. W. Th. van den Brandhof, Den Haag, van: heidstraat 98 naar: 2de Emmastraat 169.
D. A. van Waardenburg, van: Scheveningen, Hotel Promenade, naar: Den Haag, Joff. v. Oldenbarneveldt.
W. B. P. H. Stortenbeker, oud-Ass.-Res., Den Haag, Beuklein 27 naar: Laan van Meerdervoort 474.
F. J. Herman, van: Deventer, Lange Bisschopstraat naar: Arnhem, Zijpendaalscheweg 1a, f 2.50 (heeft '22 reeds voldaan).
C. H. J. van Baren, Leeraar K. W. III S., van: Weltevreden naar: 's-Hertogenbosch, p/a. Bankiers F. v. L.
J. Ph. van Dalsum, Ingenieur, van Keeta-Radja Assen, Binnenweg.
P. C. Costerman Boodt, Oud-Dir. Off. v. Gez., van: marang naar: Den Haag, Frederik Hendriklaan 232.
F. H. W. I. R. Logeman, Resident, van: Menado Den Haag, van Merlenstraat 75, f 5.
H. A. van Loghem, Controleur B. B., van: Malang Haarlem, Linaeuslaan 29, f 5 (heeft contr. '22 voldaan).
H. Ph. Th. Witkamp, van: Berlicum naar: Doornik park, Achterweg, f 2.50.
B. J. Haga, Controleur B. B., van: Zeist naar: Rapenburg 13, f 5.
Mej. L. A. Slot, Onderwijzeres, van: Djokdja naar: schedé, Bleeckerstraat 15, p/a. Mevr. Wed. ter Weele.
J. van der Vliet, Onderw., van: Den Haag, Obrecht-415, naar: Weltevreden, Dep. van Onderwijs.
G. D. P. A. Renardel de Lavalette, Ass.-Res., van: ter-Cornelis naar: Den Haag, Hooigracht 1.
L. E. van Hecking Colenbrander, Controleur B. B., Proholinggo naar: Cheribon.
A. Jongman, Onderw. Mulo., van: Timor Koepang Magelang.
H. G. Bekink, Controleur B. B., van: Weltevreden B. B., naar: Toerèn (res. Pasoeroean).
W. Huson, Asp.-Contr. B. B., van: Weltevreden, Dep. naar: Gorontalo.
G. IJsselstein, Asp.-Contr. B. B., van: Weltevreden B. B., naar: Sambah.
H. J. Veraart, Commies P. en T., van: Weltevreden Soerabaja.
Dr. H. van der Veen, Zendingleeraar, van: Rangoen naar: Loewoe.
Mej. C. E. Werthington, Gouv. Arts, van: Solo Soerabaja.
J. J. Wittenberns, Onderw. O.S.V.I.A., van: Soerabaja naar: Madioen.
Ch. Th. Weidner, Controleur B. B., van: Padang naar: Padang Sidempoean (res. Tapanoei).
J. A. Spoor, Majoer-Intendant, van: Bandoeng Koeta-Radja.
M. A. Snoeck, Majoer Artillerie, van: Bandoeng, D. naar: Weltevreden, Hospitaalweg 12.
P. van Geelen, Inspecteur L. O., van: Weltevreden van O. en E., naar: Malang.
J. H. Smith, Commissaris van Politie 2de Klasse, Dep. B. B. naar: Hoofdbureau van Politie te Weltevreden.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West“ die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstelling van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. vordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Vogelkennis.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkennis, 1, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
A. H. JANSEN, Hamersiraat 25, Bussum. — Maleisch (materia, correspondentie, spreken); geeft les te: Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren 's-Graveland.
H. J. VERMEER, Jan van Riebeckstraat 43, Den Haag. Maleische omgangstaal voor de praktijk.
M. C. ROUVEROY VAN NIEUWAAAL: Maleisch in den iijkschen omgang.
Mevrouw M. C. E. DE BRUIN, Leerares Boekhouden Suezkade 106.
Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage en Secretaris der Vereeniging, Den Haag Laan van Meerdervoort 187.

M. BLOM - SCHEVENINGEN
BEËEDIGD EXPERT
Badhuisweg 33. Tel. S 3029

Inkoop van Paarden, Brillanten
en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG
HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER
Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhaken van baard, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noemmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdags- en Zondags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- en Zanglessen.
 - en Schilderlessen.
 - in Moderne Talen.
 - Duitse-, Engelse-, en Italiaansche Conversatielessen.
 - admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
 - Type- en Vertaalwerk.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Wolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. { M. 3874
 M. 3875

Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 63.

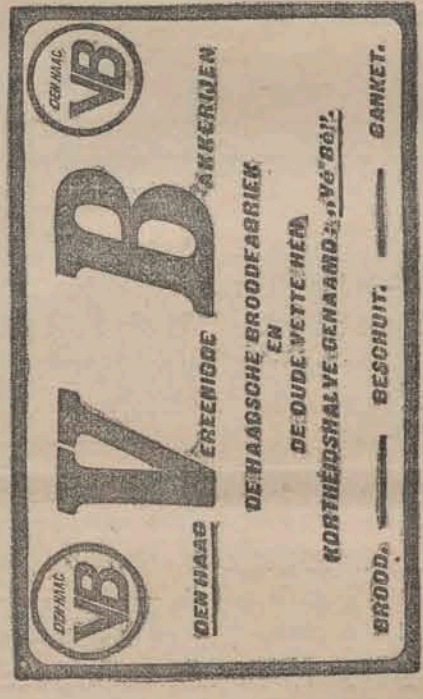
C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOPPERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146
's-GRAVENHAGE 229
Hof-, Rijks- en Gemeenteleveranciers

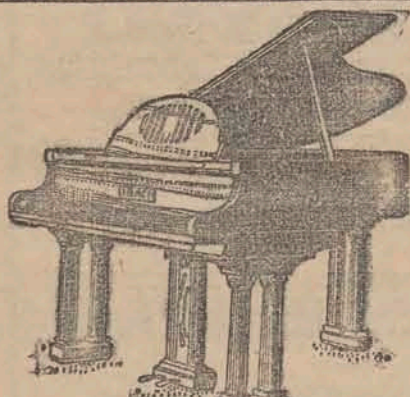

F. P. JANSEN - Rijksweg 135 - Telefoon (Haag) KIEVIET 562 - WASSENAAR

GROOTE VOORRAAD IN:

**UNITED STATES
MICHELIN
GOOD-YAER e.a.**

AUTOBANDEN

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelteriijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag.

Telefoon No. 3902.

JAAR-ABONNEMENT
franco per post of bij den Boek-
handel (bij vooruitbetaling)
f 10.40
KWARTAAL-ABONN.
f 2.60
WEEK-ABONNEMENT
20 cent

ADVERTENTIE-TARIEVEN
AAN TE VRAGEN BIJ
DE ADMINISTRATIE.
BUREAUX-ADMINISTRATIE
PRINSESTRAAT 47
(HOEK JUFFR. IDASTRAAT)

„DE WERELD IN BEELD” is het rijkst geïllustreerde weekblad van Nederland; elk nummer bevat minstens 70 kiekjes uit alle landen.

Het stelt U in beeld op de hoogte van al het wereldgebeuren in de afgelopen week; bovendien geeft het een schat van afbeeldingen van al het bezienswaardige uit alle oorden der aarde.

De Hoofdredacteur, de gep. luit. H. C. C. CLOCKENER BROUSSON geeft er geregeld zijn „PENKRASSEN” van vroeger welbekend, en in de rubriek „UIT VEEL BEWOGEN DAGEN” vertelt hij er op zijn eigen boeiende wijze van zijn herinneringen uit de dagen der revolutie in Duitschland.

Voor den tekst hebben vele schrijvers van naam hun medewerking gegeven, o. w. HERMAN MIDDENDORP, THÉRÈSE HOVEN, CHARLES KRIENEN etc.

Proefnummers met fraaien omslag in kleuren zijn te verkrijgen aan alle kiosken en aan het bureau:

PRINSESTRAAT 47 — DEN HAAG.

A. SCHRÖDER & CO.
GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

HERFST-GOEDEREN

als:

Wollen Dames-, Heeren- en Kinder-Onderkleding
Kousen - Sokken
Jumpers, Verseys, Shawls, Pyama's, enz. enz.
in COMPLETE COLLECTIE

Brengt een bezoek aan „Boeatan”
Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & CO.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

*Uitrustingen
voor de Tropen*

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2895 - Den Haag
**Goedkoopst adres voor het meubel-
leeren en stoffeeren van woningen**

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg